

Stockholms stads civilförsvarsnsmd.

Civildörsvarsnsmden.

Bolinders Plan 3. (Pa: Fack, Sth 8); t. 222020 (växel). Nämnden sammanträder som regel en gång i månaden.

Enligt civilförsvarskungörelsen den 14 september 1944 tillkommer civilförsvaret: a) att planlägga och i enlighet med meddelade föreskrifter verkställa erforderliga åtgärder för civilbefolkningens samt anläggningars, byggnaders och annan egendoms skyddande mot fientliga anfall, särskilt flyganfall, ävensom mot spioneri och sabotage; b) att ingripa mot sådan brand eller skada, som förorsakas av fientlig verksamhet, ävensom i övrigt begränsa eller lindra följderna av dylik verksamhet; c) att under krig och, i den mån k. m:t därom förordnar, vid krigsfara ingripa jämväl mot annan brand eller skada än sådan, som förorsakas av fientlig verksamhet; d) att planlägga och genomföra undanförsel och förstöring, i den mån sådan verksamhet icke enligt vad därom är eller kan varda bestämt åvilas annan myndighet än civilförsvarsmyndighet; e) att, i den mån k. m:t därom särskilt förordnar, vidtagna åtgärder för omhändertagande av en mera omfattande flyktingström; samt f) att i övrigt handhava sådan på det allmänna ankommande civilverksamhet för rikets försvar, som icke enligt vad därom är eller kan varda föreskrivet åvilas annan myndighet än civilförsvarsmyndighet.

Riket indelas i civilförsvarsområden. Stockholms stad tillhör Stockholms civilförsvarsområde, i vilket förutom staden ingår Sundbyberg, Solna, Nacka, Saltsjöbaden samt Lidingö.

Den centrala ledningen av civilförsvaret utövas under k. m:t av civilförsvarsstyrelsen. Inom varje län handhar länsstyrelsen ledningen av civilförsvaret. Länsstyrelsens uppgift har i civilförsvarskungörelsen närmare angivits så, att å densamma ankommer att leda och övervaka planläggningen av civilförsvaret samt att tillse att statliga och kommunala myndigheter samt enskilda fullgöra sina skyldigheter i enlighet med verkställd planläggning. Länsstyrelsen har vidare att anordna övningar m. m. samt att leda och övervaka civilförsvarsutbildningen. I Stockholm ankomma dessa uppgifter å överståthållarämbetet. Den omedelbara ledningen av civilförsvaret inom varje civilförsvarsområde tillkommer civilförsvarschefen, vars uppgifter i

stort sett angivas med samma ordalag som ifråga om länsstyrelse. De grundläggande bestämmelserna rörande civilförsvarets omfattning och beskaffenhet inom varje civilförsvarsområde skola upptagas i en organisationsplan. Förslag till sådan plan skall upprättas av civilförsvarschefen i samråd med den eller de civilförsvarsnämnder, som finnas inom civilförsvarsområdet. Över förslaget skola de, som i allmänhet utöva kommunernas beslutanderätt, erhålla tillfälle att yttra sig. Organisationsplan skall därefter fastställas av länsstyrelsen. I den mån kostnaderna för civilförsvaret icke täckas av statsmedel, skola de årligen fördelas mellan kommunerna inom ett civilförsvarsområde i förhållande till det antal skattekröner och skatteören, som inom varje kommun eller del av kommun påförts de skattskyldiga vid nästföregående års taxering till allmän kommunalskatt. Påstår kommun, att särskilda skäl finnas för annan fördelningsgrund, äger länsstyrelse (överståthållarämbetet) förordna huru fördelningen skall ske.

Det åligger kommun att i enlighet med den ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944, som trädde i kraft den 1 juli 1949 bl. a. att genom sina myndigheter lämna civilförsvarschefen biträde i sådana frågor rörande civilförsvaret som hava samband med de särskilda myndigheternas verksamhetsområden, att jämlikt gällande organisationsplan inrätta och utrusta allmänna skyddsrum samt vidtagna andra byggnadsanordningar ävensom reservanordningar för vatten-, gas- och elektricitetsförsörjningen samt att utföra källarmurgenombrott för allmänna och enskilda skyddsrum.

De kommunen åvilande uppgifterna med avseende å civilförsvaret skola handhavas av en civilförsvarsnämnd.

Stadsfullmäktige beslöto den 18 december 1944 att tillsätta *Stockholms stads civilförsvarsnämnd*. Denna nämnd skall enligt samma beslut bestå av fem ledamöter, av vilka minst en skall vara kvinna. För varje ledamot skall utses en ersättare. Uppdraget skall gälla för fyra år. Avgår ledamot eller ersättare under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, skall fyllnadsval anställas för återstående tid. Civilförsvarschef må ej vara ledamot eller ersättare i civilförsvarsnämnd, ej heller den som icke uppnått tjugutre års ålder eller som icke råder över sig och sitt gods. Ledamot eller ersättare må kunna avsäga sig uppdraget: a) om han icke är boende

inom kommunen; b) om han är ämbets- eller tjänsteman och av sin befattning hindras att fullgöra uppdraget; c) om han efter fyra års tjänstgöring som ledamot i nämnden är i tur att därifrån avgå samt d) om han uppnått sextio års ålder eller eljest uppgiver hinder, som av den väljande myndigheten godkännes. Vid civilförsvarsnämnds sammanträde äger civilförsvarschefen att närvara och deltaga i överläggningarna men ej i beslutet samt att, om han så önskar, få sin mening antecknad till protokollet. Han äger därjämte påkalla sammanträde av nämnden för behandling av vissa frågor. Civilförsvarsnämnd utser inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder. Endera av ordföranden och vice ordföranden skall vara icke krigstjänstskyldig person.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och ersättare i civilförsvarsnämnden för åren 1957—1960 ägde rum den 7 december 1956 (fyllnadsval den 26 januari 1959).

Författningar. Civilförsvarslag 15 juli 1944, med ändr. (Kfh 1946: sid. 1353; SFS 1947: nr 388, 1948: nr 432, 1950: nr 46, 1951: nr 271, 289, 1952: nr 91, 1956: nr 593). K. civilförsvarskungörelse 14 sept. 1944 (Kfh 1946: sid. 1377), med ändr.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 597 500 kr., dessutom förlagsmedel 13 597 700 kr.; inkomster: driftbudgeten 251 000 kr.

Civilförsvarsnämndens ledamöter

(för åren 1957—1960).

Ordförande.

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Abelin, H. O. Hj. R:son, revisor.

Henström, U. K. A., rektor.

Nihlfors, f. Cassel, Margit M. S., fru.

Ersättare¹⁾.

Brundell, A. B., ombudsman.

Sahlin, E. E., chefsombudsman.

Risslander, G., byggnadsingenjör.

Bjuvberg, J. B. A., kassör.

Lindahl, Annie, övningsskollärare.

Sekreterare tillika föredragande

(4,528 kr.).

Karlöf, E. A., ekonomidirektör; t. 22 20 20 (växel) (se sid. 183).

Biträdande sekreterare (2,264 kr.).

Cederholm, N. T., sekreterare (se sid. 183).

Revisorer.

Gemensamma för rätts- och polisdirektionen m. fl. (se sid. 64).

Som civilförsvarsnämndens verkställande organ fungerar gatukontoret (se sid. 182).

¹⁾ Ersättarna äro här upptagna i samma ordningsföljd som de ledamöter, inberäknat ordföranden och vice ordföranden, vilkas ersättare de i första hand skola vara.

Stockholms stads industriverksstyrelse.

Industriverksstyrelsen.

Torsgatan 22, Sth VA; t. 22 30 60. Styrelsen sammanträder minst en gång varje månad.

Vid den kommunala omorganisationen år 1920 sammanfördes förvaltningen av Stockholms gas-, elektricitets- och vattenledningsverk under en gemensam styrelse, benämnd styrelsen över Stockholms stads industriella verk, numera *Stockholms stads industriverksstyrelse*. Denna trädde i verksamhet den 10 april 1920.

Industriverksstyrelsen har till uppgift att handha förvaltningen av stadens gas- och vattenverk, elektricitetsverk ävensom vattenfall, andra fastigheter och anläggningar, som av staden för dessa verk användas eller förvärfvas, jämte för hithörande ändamål utförda ledningar och andra anläggningar. På styrelsen ankommer att antaga och entlediga entreprenörer för gas-, vatten- och elektriska ledningar samt avloppsledningar, efter de närmare bestämmelser, som av stadsfullmäktige meddelas. Styrelsen har dessutom att ombesörja de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas.

Det åligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Stadsfullmäktiges prövning underställas de styrelsens beslut, som angå taxa och reglemente för begagnande av gas, elektricitet och vatten från de kommunala verken, grunder för bestämmande av priset för den allmänna gatubelysningen, där ej överenskommelse härom kan komma till stånd med vederbörande nämnd, samt gasens värmevärde. Under industriverksstyrelsen lyda gas- och vattenverket samt elektricitetsverket. Chefskapet över vartdera av dessa båda verk utövas av en direktör.

Industriverksstyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två kalenderår. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Vid styrelsens sammanträden äga direktörerna för gas- och vattenverket samt elektricitetsverket, var för sitt förvaltningsområde, närvara och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag och få sina meningar antecknade till protokollet.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter i styrelsen ägde rum den 8 december 1957 (fyllnadsval den 15 april 1957, den 27 januari 1958 och den 15 december 1958).

Instruktion m. m. Instruktion för Stockholms stads industriverksstyrelse, fastställd av OÅ 20 nov. 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 64, 1950: nr 7, 1953: nr 34). Arbetsordning 27 mars 1931 för styrelsen jämte instruktion för direktören [och överingenjörerna vid gas- och elektricitetsverken, direktören för vattenledningsverket] samt styrelsens sekreterare, med ändr. 23 mars 1942.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 251 992 000 kr. (därav engångs 55 000 kr.), dessutom förlagsmedel 49 300 000 kr.; kapitalbudgeten 316 900 kr. (därav engångs 66 900 kr.), låne- medel, i linjen 52 966 000 kr., inom linjen 1 850 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 290 906 000 kr., kapitalbudgeten 250 000 kr.

Industriverksstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm.; t. 540500 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

***Karlsson, G. Verner**, stationsförman, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Claesson, V. O., kassör, stadsfullm.

***Fredlund, K. G. G.**, direktör.

Johansson, E. L., chefsombudsman.

Jonson, E. G. D., ombudsman.

***Malm, A. B.**, direktör, stadsfullm.

Suppleanter¹⁾.

Andersson, E. Olof, ingenjör, stadsfullm.

***Forsling, E. W.**, fil. lic.

Karlson, Tore E., ombudsman, stadsfullm.

***Kristensson, A. K.**, tjänsteman.

***Odwallius, N. A.**, disponent.

Åkerman, O. M. J., civilingenjör.

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola enligt styrelsens beslut suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanterna Åkerman, Odwallius och Forsling; för vice ordföranden samt ledamöterna Claesson, Johansson och Jonson suppleanterna Tore Karlson, Andersson och Kristensson; för ledamöterna Fredlund och Malm suppleanterna Odwallius, Forsling och Åkerman. I sista hand bestämmes ordningen för suppleanternas tjänstgöring efter deras tjänstetid i styrelsen, men vid lika tjänstetid efter ålder såsom stadsfullmäktigt eller efter levnadsålder.

Sekreterare.

Spångberg, L. O., stadsadvokat (se sid. 125).

Industriverksstyrelsens delegerade.

Delegerade av styrelsen, bestående av ordföranden, vice ordföranden samt en ledamot jämte suppleanter för dem, skola tillsammans med direktörerna för respektive verk förbereda ärenden, avsedda att förekomma vid styrelsens sammanträden.

Agrenius, G. B., ordf.; Jonson, E. G. D.; Karlsson, G. Verner, vice ordf.

Suppleanter¹⁾: Claesson, V. O.; Fredlund, K. G. G.; Johansson, E. L.

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse vartannat år i december tre revisorer jämte två suppleanter för granskning av industriverksstyrelsens räkenskaper och förvaltning under de två nästföljande åren.

*Bohman, A. W., redogörare.

*Gustavsson, K. G., tjänsteman, ordf.

*Olsson, R. C., sekreterare.

Suppleanter:

*Hjelmström, G.-A., socionom.

*Lindström, T. A., ombudsman.

Industriverksstyrelsens kansli.

Torsgatan 22, Sth VA; t. 22 30 60 (växel); expeditionstid: 9—16 (lördagar och dag före helgdag 9—13).

Kansliet förestås av sekreteraren, vilken bl. a. åligger att föra protokoll vid styrelsens och dess delegerades sammanträden.

Av de å stadskansliets stat upptagna stadsadvokaterna tjänstgör en hos industriverksstyrelsen såsom dess ombudsman. Styrelsen har åt denne uppdragit att jämval vara styrelsens sekreterare.

Sekreterare och ombudsman.

Spångberg, L. O., stadsadvokat (se sid. 125 och ovan); mottagningstid: 10—11; t. 22 30 60 eller 23 65 40.

Sekreterare (24).

Tholson, C.-R.; t. 22 30 60.

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna enligt styrelsens beslut inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanten Fredlund; för vice ordföranden samt ledamoten Jonson i första hand suppleanten Claesson och i andra hand suppleanten Johansson.

Förste kontorsskrivare (11).

Axelsson, f. Altvall, Ingrid V.; t. 22 30 60.

Ett kanslibiträde.

Gas- och vattenverket.

Torsgatan 22—30, Sth VA; telefoner, se sid. 220.

Stadsfullmäktige godkände den 29 juni 1953 i princip en sammanslagning av gasverket och vattenledningsverket till ett gemensamt verk, benämnt *Stockholms gas- och vattenverk* (Utl. 1953: nr 258).

Stadsfullmäktiges beslut innebar i huvudsak, att verken ställdes under ledning av en gemensam direktör. Vidare fastställdes organisation för det nya verkets avdelningar för gasproduktion och för vattenproduktion.

Samordningen av de båda verken påbörjades den 1 november 1953.

Stadsfullmäktige godkände den 20 juni 1955 (Utl. 1955: nr 193) och den 15 april 1957 (Utl. 1957: nr 92) förslag till ny organisation för en ekonomiafdelning uppdelad på fem byråer. Uppbörderna av vattenavgifter, som delvis överförts till elverkets abonnemangs- och taxebyrå under år 1958, beräknas under år 1959 helt ha centraliserats till elverket, som därefter kommer att ombesörja uppbörd av såväl gas- och vatten- som elavgifter.

Stadsfullmäktige godkände den 29 september 1958 ett av industriverksstyrelsen framlagt förslag till ny organisation och vissa chefstjänster för distributions-, installations- och byggnadsverksamheten (Utl. 1958: nr 263). Beslutet innebär samordning fr. o. m. den 1 december 1958 av avdelningarna för gasrörnat och vattenrörnat med verksamheter till en distributionsavdelning. Installationsbesiktning för såväl gas- som vattenledningar och den rådgivande verksamheten gentemot rörledningsentreprenörerna sammanföres till en mätare- och kontrollbyrå inom en installationsavdelning, vari den tidigare avdelningen gasinstallationen ingår. Beslutet innebär vidare, att de förutvarande båda byggnadsbyråerna inom avdelningarna för gasproduktion och vattenproduktion sammanföres till en byggnadsavdelning. Detaljorganisation för de nyinrättade avdelningarna avses skola utarbetas snarast möjligt under år 1959.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 109 280 000 kr. (därav engångs 55 000 kr.), dessutom förlägsmedel 25 000 000 kr.; kapitalbudgeten 316 900 kr. (därav engångs 66 900 kr.), lånemedel, i linjen 8 191 000 kr., inom linjen 1 850 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 117 540 000 kr.; kapitalbudgeten 250 000 kr.

Gasverket.

Den första förordningen om allmän gatulyshållning i Stockholm utfärdades år 1749. Enligt

denna ålåg lyshållningsskyldigheten husägarna. På 1820-talet väcktes det första förslaget om anläggande av gasverk i huvudstaden, men förslaget strandade på husägarnas oenighet.

Först år 1846 enades de olika församlingarnas husägare om lämpligheten av att göra gatubelysningen till en för hela staden gemensam angelägenhet. Något formligt beslut därom fattades likväl icke förrän den 9 oktober 1850, då beslutanderätten hade övergått till sockenstämmanämnden. Denna beslöt samtidigt, att gasbelysning skulle införas i huvudstaden. Belysningen överlät staden på vissa koncessionsvillkor tills vidare på det år 1852 bildade gaslysningsaktiebolaget, som år 1853 anlade det första gasverket i Stockholm, K l a r a g a s v e r k e t. Den 18 december 1853 tändes gasen första gången i Stockholm. I januari året därpå var gasbelysningen införd i Klara, Jakobs och Storkyrkans församlingar. Det dröjde därefter till hösten 1860, innan gasbelysningen utsträcktes till stadens övriga församlingar. Tio år därefter hade en utvidgning av gasverket blivit en nödvändighet. Stockholms stad hade bland de nämnda koncessionsvillkoren förbehållit sig rätt att efter trettio års förlopp inlösa gasverket, och stadsfullmäktige beslöt nu att begagna denna rätt. Vid koncessionstidens utgång den 1 juni 1884 övergick till följd härav gasverket i stadens ägo, och gastillverkningen började med sagda dag att drivas för stadens räkning. Genom utvidgningsarbeten, som i det närmaste voro färdiga hösten 1885, ökades det inlösta gasverket (Klaragasverket) till dubbla storleken. När tidpunkten för gasverkets ytterligare utvidgning var inne, beslöts att anlägga ett nytt gasverk. Plats för det nya gasverket erhöles i dåvarande Hjorthagen inom Norra Djurgården med strand vid Lilla Värtan, varjämte besittningsrätten till lägenheten Mariedal och Ropsten förvärfvades för vinnande av ökat strandutrymme. Planen till det nya verket, V ä r t a g a s v e r k e t, uppgjordes med hänsyn till såväl Klaragasverkets framtida nedläggande som behovet av utvidgning under de närmaste 20 å 25 åren. Byggnadsarbetena togo sin början 1890 och fortgick till hösten 1893, då anläggningen började tagas i användning och för första gången tillförde staden gas. På hösten 1919 inställdes driften vid Klaragasverket, och verket nedlades definitivt hösten 1922.

Värtagasverket har sedermera avsevärt utvidgats och moderniserats och utgör numera en kemisk-teknisk industri av betydande mått. Utöver gas och koks utvinnes vid tillverkningen ett flertal biprodukter av nationalekonomisk betydelse. Gasen tillverkas numera uteslutande i kammarugnar. Stadsfullmäktige beviljade den 21 juni 1948 ett anslag av 18 570 000 kr. för anläggande av ett nytt kammarugnsystem varigenom antalet kammare ökats med 57. Sedan ett äldre system omfattande 42 kammare numera nedlagts uppgår antalet kammare till sam-

manlagt 103. Anläggningen har helt tagits i drift under år 1954. Den nominella kapaciteten motsvarar avgasning av 1 400 ton stenkol per dygn. Genom tillsats av gasol kan gasproduktionen ökas vid spetsbelastningar. För ugnarnas undereldning användes dels generatorgas, som framställs i en särskild centralgeneratoranläggning med 10 st. gasgeneratorer, och dels i vissa fall kolgas från kammarugnarna. Den erhållna koksen sorteras och utlämnas medelst 3 st. kokssorteringsverk och en större koksfigka. Som reserv för gastillverkningen finnes ett vattengasverk med 4 st. vattengasgeneratorer, vardera med en maximal kapacitet av 50 000 m³ karburerad eller 35 000 m³ okarburerad vattengas per dygn. Stadsfullmäktige anvisade i staten för år 1957 ett anslag av 3 000 000 kr. för en oljeförgasningsanläggning. Anläggningen beräknas kunna tagas i drift under år 1959. Fyra gasklockor med en sammanlagd volym av 389 000 m³ äro i bruk, alla belägna vid Värtagasverket. För gasens distribuering funnos tidigare en medeltryckspumpstation vid Värtagasverket samt två högtryckspumpstationer inne i staden. Sedan 1953 sker emellertid all pumpning direkt från en pumpcentral vid Värtagasverket. Från denna utgår dels ett medeltrycksrörmät, till vilket 11 st. regulatorstationer inom inre staden äro anslutna och dels ett högtrycksrörmät för ytterområdena. Till detta senare äro 60 regulatorstationer anslutna.

För belysande av omfattningen av gasverkets nuvarande verksamhet må följande data nämnas, avseende år 1958: antal gasabonnenter med gasverket tillhöriga mätare 259 000 st. vartill kommer ca 8 500 underabonnenter i fastigheter med centraluppmätning, försäld gas ca 149,4 milj. m³, tillverkad koks utöver ugnbränsle ca 268 000 ton och huvudrörmätets längd ca 932 km. Utanför stadens jurisdiktionsgräns levererar verket gas till Solna, Sundbyberg och Nacka.

Den offentliga gatubelysningen med gas upphörde under år 1941, då de sista gaslyktorna ersattes med elbelysning. Gasen användes numera helt för värmeändamål. Den första specialtaxan för kokgas infördes redan år 1885. Först efter första världskriget, på 1920-talet, började gaspisar bli standard i hushållen. För närvarande (mars 1959) finnas, förutom gaskök i äldre fastigheter, över 219 300 st. gasspisar inkopplade. Parallellt härmed har en stark utveckling av gasförbrukningen inom hantverk, industri och restaurangkök ägt rum. Totala antalet gaseldade pannor i villor etc. är ca 5 950 st. Efterfrågan på gas för uppvärmning av småstugor och villor är alltjämt stor. Ungefär 70 procent av den distribuerade gasen förbrukas inom hushållen och ca 30 procent för industriellt ändamål.

Som ovan nämnts, utvinnes vid gasens rening ett flertal betydelsefulla biprodukter. Tillverkningen av ammoniumsulfat uppgår till ca 3 000 ton per år. Tjårprodukter uppgår till ca 15 000 ton och olika bensolprodukter slutligen till ca

2 000 ton per år, huvudsakligen renbensol, rentuol och renxylol.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 19 december 1949, av överståthållarämbetet fastställt den 20 januari 1950, nedlades det för gas- och elektricitetsverken tidigare gemensamma direktörskontoret år 1950. Chefskapet över gasverket och elektricitetsverket utövades därefter av en direktör för vartdera verket. Den 29 juni 1953 beslöt stadsfullmäktige, som ovan angivits, att i princip godkänna en sammanslagning av gas- och vattenledningsverken till ett gemensamt verk, benämnt gas- och vattenverket (Utl. 1953: nr 258).

Stadsfullmäktige godkände den 17 oktober 1955 ett mellan industriverksstyrelsen och Aktiebolaget Fannyudde den 29 augusti 1955 ingånget preliminärt avtal om förvärf av aktierna i Hölkens Koks & Kol aktiebolag jämte tilläggsavtal av den 15 september 1955 (Utl. 1955: nr 306), se sid. 568.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms gasverk och elverk, antaget av SF 20 mars 1944, med ändr. (Kf 1944: nr 14, 1948: nr 18). Reglementet är f. n. under omarbetning med hänsyn till verkets ändrade organisation. Taxa för gas levererad från Stockholms gas- och vattenverk, antagen av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 32). Från den 1 juli 1957 utgår den vanligaste taxan inom Stockholm, avsedd för en årsförbrukning av 1—1 125 m³, 24 öre per m³ jämte en fast avgift av 24 kr. per år. För större förbrukare gälla specialtaxor.

Vattenverket.

Före vattenverkets tillkomst fingo Stockholms innevånare täcka sitt behov av vatten från enskilda brunnar eller från vattendragen samt sedermera också från några allmänna brunnar, som staden anlade och underhöll.

Den 6 december 1855 beslöt Stockholms sockenstämmonämnd att vid Skanstull anlägga ett allmänt vattenverk med tillhörande ledningar för filterat vatten. Denna anläggning, som togs i bruk år 1861, hämtade sitt vatten ur Årstaviken. Åren 1882—84 utvidgades detta verk med ett nytt, beläget intill det gamla å den härför inköpta egendomen Eriksdal. Den 19 december 1899 och den 7 maj 1900 beslöt stadsfullmäktige att vid Norsborg i Botkyrka socken, mellan Borsnön och Mälaren, anlägga ett nytt vattenverk med tillhörande rörledning till staden och reservoar å ett berg, söder om sjön Trekanten utanför Hornstull. *Norsborgsverket*, som invigdes den 4 oktober 1904, har sedermera avsevärt utvidgats. Den senaste utbyggnaden fullbordades under år 1953. För att tillgodose stadens växande vattenbehov beslöt stadsfullmäktige den 16 juni 1930 att låta anlägga ett vattenverk å Lovön invid Mörbyfjärden. Detta verk, *Lovöverket*, som invigdes den 20 maj 1933, utvidgades åren 1937—1938. Den gamla

anläggningen vid Årstaviken nedlades år 1923. De till denna hörande filterbassängarna användas numera i viss utsträckning som friluftsbad.

Stadsfullmäktige beslöt den 18 februari 1952 och den 11 oktober 1954 ytterligare utbyggnad av Lovöverket, med sikte på en kapacitet av 275 000 m³ per dygn. *Norsborgsverket* beräknas bliva utbyggt till en kapacitet av 330 000 m³ per dygn. Som en första etapp påbörjades under år 1957 bygandet av 6 st. långsamfilter enligt beslut av stadsfullmäktige den 6 december 1956.

Lovö- och Norsborgsverkens sammanlagda dygnskapacitet kommer sålunda att kunna ökas från nuvarande 420 000 m³ till 605 000 m³, vilket beräknas täcka stadens vattenbehov till mitten av 1960-talet.

Vid Norsborgsverket tages råvattnet dels från Mälaren (ca 90 procent), dels från Borsnön (ca 10 procent). Vid Lovöverket tages vattnet uteslutande från Mälaren.

Målarvattnet genomgår vid båda verken först en kemisk rening genom fällning med aluminiumsulfat jämte snabbfiltrering och därefter en biologisk rening genom långsamfiltrering. Borsjövattnet renas endast genom långsamfiltrering. Dessutom kalkas och kloreras allt vatten.

Intill den äldre vattenreservoaren vid sjön Trekanten uppföres en ny reservoar som tages i drift under år 1959. Inom stadsområdet finnas större reservoarer dessutom i Vanadisunden, vid Ugglevikskällan, vid Kampementsbacken samt i Tallkrogen. Sammanlagda effektiva reservoarvolymer är ca 110 000 m³. Reservoaren vid Kampementsbacken ligger ca 28 m lägre än övriga reservoarer, varför den är försedd med ett pumpverk, som trycker vattnet från reservoaren in i röret till under tömningsperioderna. Pumpverk finnas även vid reservoarna vid Trekanten och i Tallkrogen med ändamål att kunna utnyttja hela vattenförrådet ned till deras respektive lågvattenyta, som ligger något under den normalt erforderliga trycknivån. Samtliga reservoarpumpverk manövreras från Norsborgsverket. För vattentryckets höjande inom vissa högt belägna stadsområden finnes ett vattentorn med pumpverk vid Mosebacketorg samt dessutom 25 helautomatiska högzonspumpverk.

Huvudtillförselledningarna från vattenverken till staden samt distributionsnätet inom stadsområdet utgjordes vid 1959 års ingång av 1 369 km rör av olika dimensioner med en största diameter av 1,2 meter. Utanför Stockholms jurisdiktionsgräns levererar verket vatten till Nacka, Lidingö, Solna, Huddinge, Lovö, Botkyrka och Boo.

Vattenförbrukningen under år 1958 uppgick till sammanlagt 105,7 milj. m³.

Vattenverket, som till en början sorterade under en av sockenstämmonämnden utsedd »direktion för vattenledningens anläggande och förvaltning», överflyttades år 1864 till den detta år bildade drätselnämnden, där det sedermera

ställdes under dåvarande byggnadskontoret. I samband med den kommunala omorganisationen utbröts år 1920 vattenledningsverket ur byggnadskontoret och förlades under den nyinrättade industriverksstyrelsen. Den 29 juni 1953 beslöt stadsfullmäktige, såsom ovan nämnts, att gasverket och vattenledningsverket skulle sammanläggas till ett verk, benämnt Stockholms gas- och vattenverk.

Under vattenverkets förvaltning stå även de lantegendomar, som av staden inköpts för anläggningen av Norsborgsverket och för kontrollen av Bornsjön och dess tillflöden.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms vattenledningsverk, antaget av SF 29 juni 1925 (Kf 1925: nr 14), med ändr. (Kf 1928: nr 74, 1936: nr 62). Reglementet är f. n. under omarbetning med hänsyn till verkets ändrade organisation. Taxa för vatten, levererat inom Stockholm av Stockholms gas- och vattenverk, antagen av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 33). Enligt denna taxa utlämnas vatten endast genom vattenmätare. Fr. o. m. den 1 juli 1957 gäller ett grundpris av 30 öre per m³ samt fasta avgifter och fallande grundpris för större förbrukare.

Gas- och vattenverket.

Torsgatan 22-30, Sth VA, expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—13,30); *t.* 22 30 60 (växel). *Gasverkets koks försäljning:* *t.* 34 06 20 (även växel 22 30 60). *Värtagasverket: Sth NO;* *t.* 23 30 90 (växel). *Norsborgsverket: Norsborg;* *t.* 0753 + 281 00, 281 01, 281 02, 281 03. *Lövverket: Drottningholm;* *t.* 99 01 80, 99 01 81, 99 01 82 och 99 04 45.

Direktör (B 8)

(tjänstetillägg 3,240 kr.).

Nilsson, B. M. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1965); mottagningstid: 14—15.

Förste ingenjör (B 1).

Wilner, H. A. S.

Kontorsskrivare (9).

Ljungdahl, f. Hagström, Kerstin M.

Ekonomiavdelningen.

Ekonomidirektör (B 5).

Blomquist, C.-E. O.

Kansli- och personalbyrån.

Sekreterare (24).

Jacobsson, E. H.

Registratorsexpeditionen.

(Registratur, arkiv, skrivcentral, televäxel.)

Förste kammarsskrivare (17).

Forssell, K. G., registrator.

Kammarsskrivare (15).

Sundberg, M. C. (Greta).

Kontorsassistenter (12).

Vakant, *tf.* Hladisch, f. Ferlin, Ruth D. M., tjl.; Tangberg, f. Eriksson, I. K. Fridberg.

Förste kontorsskrivare (11).

Söderberg, H. E. (Norah), tjl., *tf.* Liedberg, f. Pettersson, Elsa A. M.

En kontorsskrivare, två kanslibiträden, en expeditionsvakt, en förste telefonist, fem telefonister.

Personalkontoret.

Personalregister.

Förste kontorsskrivare (11).

Åkerblom, Britta V.

Ingenjör (22).

Tunberg, H. J. B., ackordsingenjör.

Ingenjör (19).

Borger, S. G., säkerhetsingenjör.

Byråassistent (18).

Bergström, K. O. L., tjl., *tf.* Lorenius, J. F.

Personalkonsulent (17).

Eriksson, S. A.

Kontorsassistent (12).

Vakant, *tf.* Werdén, K. H.

Ett kanslibitråde, ett kontorsbiträde.

Lönesektionen.

Kammarsskrivare (15).

Ericson, H. M.; Bodin, Ingrid H. S.

Kontorsassistenter (12).

Nilsson, N. G.; Wall, S. Y., tjl. (se sid. 384).

Två kontorsskrivare, fem kanslibiträden, fem kontorsbiträden.

Vaktmästarecentralen.

Förste vaktmästare (9).

Andersson, B. A.

En expeditionsvakt, tio expeditionsbiträden.

Redovisningsbyrån.*Förste intendent* (26).

Fritzell, E.

Kassakontoret.

Kammarsskrivare (15).

Weimer, H. D.

Bokföringskontoret.

Kamrer (20).

von Schoultz, G. A. A.

Förste kammarsskrivare (17).

Schalin, M. H.; Andrén, G. B.

Kammarsskrivare (15).

Stenfalk, A. G.

Kontorsassistent (12).

Vakant.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*,
fyra *kontorsbiträden*.

Debiterings- och avräkningskontoret.

Kammarsskrivare (15).

Lind, C. O.

Förste kontorsskrivare (11).

Nilsson, Dagmar A. E.

Ett *kanslibiträde*, två *kontorsbiträden*.**Byrån för koks försäljning.***Torsgatan 22, Sth VA; t. 34 06 20 (växel)*
*även 223060 (växel).**Försäljningschef* (26,616 kr.).

Stenström, U. S.

Förste kammarsskrivare (17).Vakant, *tf.* Sabel, G. E.*Kammarsskrivare* (15).Sabel, G. E., *tjl.* (se ovan), *tf.* Ericsson, E.-A.;
Mesterton, C. J.; en vakant, *tf.* Holm, C. E. A.*Eldningskonsulenter* (15).

Eriksson, N. S.; Haglund, J. G. B.

Kontorsassistenter (12).Holm, C. E. A., *tjl.* (se ovan), *tf.* Hedin, E.
E. H.; Ericsson, E.-A., *tjl.* (se ovan).*Förste kontorsskrivare* (11).

Eriksson, N. E.; Parmström, K.-E. H.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*,
en *citografoperatris*.**Egendomsbyrån.***Förste intendent* (26).

Alinder, E. G.

Kammarsskrivare (15).

Söderman, N. T.

Kontorsassistent (12).Vakant, *tf.* Dubois, f. Wahlberg, Greta.**Bornsjöegendomarna.***Stadsjägmästare* (26)

(gemensam med fastighetskontoret, se sid. 163).

Olin, C. G.; mottagningstid: tisdagar 10—12.

Två *skogvaktare* samt (vid 1959 års bör-
jan) 16 *skogsarbetare*.*Stadsagronom* (23)

(gemensam med fastighetskontoret, se sid. 163).

Carlowitz, V.; mottagningstid: tisdagar 9—12.

Inköps- och förrådsbyrån.*Intendent* (25).

Telander, L. G. T.

Intendent (22).Mannerdahl, K. G., *tjl.*

Inköpskontoret.

Kamrer (20).Vakant, *tf.* Lönnervall, K. I. A.*Förste kammarsskrivare* (17).Vakant, *tf.* Eriksson, H.*Kammarsskrivare* (15).Sandell, C. G.; Gehrenhult, M. H. V.; Lönnervall, K. I. A., *tjl.* (se ovan); Eriksson, H., *tjl.* (se ovan); Tidal, A. F., *tjl.* (se sid. 152); en vakant, *tf.* Park, P.-A.; en vakant, *tf.* Jonsson, P. G.; en vakant, *tf.* Stenulv, B. T. E.*Kontorsassistenter* (12).Söderquist, K. G. H.; Park, P.-A., *tjl.* (se ovan); Stenius, A. I., *tjl.*; en vakant, *tf.* Hörlin, J. G. V.; en vakant, *tf.* Ottosson, R. S. V.; Stenulv, B. T. E., *tjl.* (se ovan); Jonsson, P. G., *tjl.* (se ovan).*Förste kontorsskrivare* (11).Hörlin, J. G. V., *tjl.* (se ovan); en vakant, *tf.* Benneck, N.-E.En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*,
en *citografoperatris*, sex *kontorsbiträden*,
två *expeditionsbiträden*.

Förrådskontoret.

Förrådsförvaltare (24,000 kr.).

Bodén, P.-E.

Lagerbokföring.

Kontorsassistenter (12).

En vakant, *tf.* Lindroth, K. O.; en vakant, *tf.* Svensson, S. J.

Förste kontorsskrivare (11).

Lindroth, K. O., tjf. (se ovan); Svensson, S. J., tjf. (se ovan).

Two kanslibiträden, fem kontorsbiträden.

Förråd, Torsgatan 26—30.

Förrådsmästare (14).

Vakant, *tf.* Sanden, O. L.

Förrådsmästare (13).

Sanden, O. L., tjf. (se ovan).

Two förrådsförmän, ett förrådsbiträde, en kontorsskrivare, ett expeditiionsbiträde.

Förråd, Värtagasverket.

Tel. 23 30 90.

Förrådsmästare (13).

Hydmark, G. S.

En förrådsförmän, tre förrådsbiträden.

Förråd, Norsborgsverket.

Tel. 0753 + 281 02.

En förrådsförmän.

Förråd, Lövholmsvägen 25—29.

Tel. 45 10 75, 45 23 23.

Förrådsmästare (13).

Vakant.

En förrådsförmän.

Dessutom (vid 1959 års början) 34 förrådsarbetare.

Avdelningen för gasproduktion.

Värtagasverket.

Tel. 23 30 90.

Överingenjör (B 5).

Dahlbeck, S. W. (förordn. t. o. m. 31/12 1959).

Driften.

Förste ingenjör (B 1).

Hansson, B.

Gastillverkningsavdelningen.

Förste avdelningsingenjör (26).

Strömberg, B. W.

Öververkmästare (17).

Rudberg, K. A. K.

Förste driftverkmästare (16).

Nilsson, H.; Johansson, B.; Ström, K. G.; Nilsson, N. A.

En verkmästare, fyra driftverkmästare, fem förste maskinister, tre maskinister.

Ångkraftavdelningen.

Förste avdelningsingenjör (26).

Waldenström, S. E.

Förste maskinmästare (17).

Wallin, K.-H. J.

Förste verkmästare (16).

Leiby, G. K. G.

Fem maskinmästare, fyra förste maskinister, tre verkmästare.

Biproduktsavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Johanson, E. L.

Öververkmästare (17).

Larsson, S. Å. G.

Förste verkmästare (16).

Vakant, *tf.* Lundin, F. E.

Tre verkmästare, en laborant, en förman.

Kol-, koks- och transportavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Dahlberg, K. E. A.

Öververkmästare (17).

Österholm, N. E.

Förste verkmästare (16).

Broström, P. A. B.; Widlund, S. T. H.

Fyra driftverkmästare, fem verkmästare, tre förmän.

Kansliexpedition

(registratur, korrespondens, kassa, telefonväxel).

Kontorsassistent (12).

Danielson, N. Eva J.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde, en telefonist, en ex-

peditionsvakt, ett expeditiönsbiträde, åtta transportkontrollanter.

Avdelningen för planering och driftkontroll.

Förste ingenjör (B 2).

Ljungqvist, B. A. J.

Konstruktionskontoret.

Förste avdelningsingenjör (26).

Stenudd, O. C. T.

Ingenjör (22).

Bjelving, C. M.

Ingenjörer (19).

Dahlroth, J. A. (elektroingenjör); Stenberg, B. H.

Ingenjörer (17).

Köhler, N. T.; en vakant, *tf.* Szendrey, G. J.

Konstruktörer (15).

Sundberg, O. B. E., tjl.; Jarlstad, N. M.; Salsäter, G. R.

En ritare.

Driftbyrån.

Avdelningsingenjör (24).

Fahlström, N. Å.

Ingenjör (22).

Malmgren, O. Ch.

Ingenjör (19).

Vakant.

Tekniker (15).

Behlander, S. R.

Skiftlaboranter (13).

Wennström, M. E.; en vakant, *tf.* Lindberg, P. A. E.; en vakant.

Kontorsassistent (12).

Lind, J. I. F.

En *förste expeditiönsvakt*, två *kansli-
biträden*, två *kontorsbiträden*.

Laboratoriet.

Laboratorieföreståndare (26).

Boklund, A. B. U. J.

Ingenjör (21).

Karlsson, K. H. R.

Ingenjör (17).

Ohlsson, E. O. B.

Förste kemister (15).

Rehnberg, E. G.; Ekman, O. O. S.

Kemister (13).

Lindberg, Inga-Lisa; Ekholm, f. Ohlson, Ulla V.;
en vakant.

Tre *första laboratoriebiträden*.

Verkstadsavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Dagberg, K. A.

Öververkmästare (17).

Ihrén, T. E.

Förste verkmästare (16).

Eriksson, K. R.; Gode, S. E.

Kontrollant (15).

Lindholm, E. C.

Åtta *verkmästare*, en *kontrollant*.

Instrumentverkstaden.

Konstruktör (15).

Törnberg, J. R. E.

Tre *förmän*.

Tidskrivarekontoret.

Kontorsassistent (12).

Lindström, L. E.

Två *kontorsskrivare*.

Dessutom vid Värtagasverket: (vid 1959 års
början) 364 *arbetare*.

Avdelningen för vattenpro- duktion.

Överingenjör (B 5).

Holmberg, K. G. E. (förr. t. o. m. ³¹/12 1964).

En *förste kontorsskrivare*, en *kontors-
skrivare*.

Driften.

Förste ingenjör (B 1).

Anderberg, S. M.

Förste avdelningsingenjör (27).

Holmquist, P. H.

Laboratorieföreståndare (26).

Lundberg, B. E.

IVS

Ingenjör (22).
Tjäder, T. V.
Ingenjörer (19).
Ericsson, S. I.; Gauffin, B. S. (elektroingenjör).

Norsborgsverket.
Tel. 0753 + 281 00, 281 01, 281 02, 281 03.

Maskiningenjör (19).
Larsson, G. S.

Förste maskinmästare (16).
Johansson, E. J. E.

Förste verkmästare (16).
Sandström, A. S.
Fem maskinmästare, fyra maskinister,
en tillsynsman samt (vid 1959 års början) 41
arbetare.

Kontorsassistent (12).
Törnquist, G. F.
Ett kanslibiträde.

Lovöverket.
Tel. 99 01 80, 99 01 81, 99 01 82, 99 04 45.

Maskiningenjör (19).
Thomsson, K. W. K.

Förste maskinmästare (16).
Öhman, O. E.

Kontorsassistent (12).
Kjellberg, H. W.
Fem maskinmästare, en kontorsskrivare
samt (vid 1959 års början) 27 arbetare.

Laboratorier.
Norsborgsverket.

Ingenjör (17).
Lundblad, P. O.

Förste kemist (15).
Sikström, Å. V.
Två laboratoriebiträden.

Lovöverket.
Ingenjör (17).
Tullström, E. A.

Kemist (13).
Devell, Karin.
Två laboratoriebiträden.

Utrednings- och konstruktions-
byrå.

Förste ingenjör (B 2).
Björklund, H.

Förste avdelningsingenjörer (26).
Holm, B.; Wahlgren, T. K.; en vakant, tf. Laas-
by, A. M.

Avdelningsingenjörer (24).
Andersson, K. E.; två vakanta.

Ingenjörer (22).
Avander, E. S. T., tjl. (se sid. 526), tf. Hed-
ling, B. A. F.; Berfeld, B. G.; Andersson, L. O.

Ingenjörer (19).
Krantz, L. W.; Hedling, B. A. F., tjl. (se ovan),
tf. Hanssen, H. O. S.; en vakant.

Ingenjörer (17).
Lemoine, A. H.; Ricknell, S.-O. E.

Konstruktörer (15).
Sahlin, E. R.; en vakant.
Ett första ritbiträde, två ritbiträden.

Byggnadsavdelningen
(under omorganisation).

Överingenjör (B 3).
Hainer, N. G.

Byggnadssektionen.
Förste avdelningsingenjör (26).
Vakant, tf. Hanson, H. G.

Avdelningsingenjör (24).
Hanson, H. G., tjl. (se ovan).

Ingenjör (20).
Jakobsson, K.-A.

Öververkmästare (17).
Almstedt, G. B. E. (Lovöverket).

Förste verkmästare (16).
Johansson, N. G. H. (Norsborgsverket).
En kontrollant, en verkmästare, en för-
man, ett förrädsbiträde samt (vid 1959 års
början) 54 arbetare.

Montagesektionen.
Avdelningsingenjör (24).
Vakant, tf. Gillberg, E. G. R.

Ingenjör (22).
Gillberg, E. G. R., tjl. (se ovan).

Ingenjör (19).

Vakant, *tf.* Jägerlind, K. A. I.

Distributionsavdelningen

(under omorganisation).

Överingenjör (B 3).

Nordenstahl, N. G. E.

En kontorsskrivare.

Utredningsbyrån.*Förste avdelningsingenjör* (26).

Svensson, E. D.

Ingenjör (22).

Edman, G. A.

Ingenjör (17).

Lindström, G. H.

Kartsektionerna.

För gasrörnätet.

Konstruktör (15).

Vakant.

Ritare (13).

Vakant, *tf.* Öqvist, N. E.

En ritare, ett första ritbiträde, två ritbiträden.

För vattenrörnätet.

Konstruktör (15).

Vakant, *tf.* Arvör, K. R.

Ritare (13).

Vakant, *tf.* Eriksson, S. O.

En ritare, ett första ritbiträde, fem ritbiträden.

Mätningssektionen.*Förste verkmästare* (16).

Svensson, K. E.

Två förmän, ett verkmästarebiträde.

Rörnätssbyrån.**Verkmästarkontor.***Förste verkmästare* (16).

Fransson, K. A.

En förman, ett verkmästarebiträde.

Tidskrivarkontoret

(för distributions-, installations- och byggnadsavdelningarna).

Förste kontorsskrivare (11).

Vakant, *tf.* Ullén, E. B.

Två kontorsskrivare.

Norra rörnätssektionen.*Förste avdelningsingenjör* (26).

Vakant, *tf.* Wahlgren, E. G.

Avdelningsingenjör (24).

Wahlgren, E. G., tjl. (se ovan).

Öververkmästare (17).

Arvidsson, R. V.

Förste verkmästare (16).

Sjöberg, N. M. J.; Johansson, T. G.

Två verkmästare, elva tillsynsmän, tre förmän.

Södra rörnätssektionen.*Förste avdelningsingenjör* (26).

Vakant, *tf.* Granström, S. O.

Avdelningsingenjör (25).

Granström, S. O., tjl. (se ovan).

Öververkmästare (17).

Karlsson, J. E. H.

Förste verkmästare (16).

Liljekvist, J. G.; Rothsten, A. W.

En verkmästare, nio tillsynsmän, tre förmän.

Nyläggningssektionen.*Avdelningsingenjör* (24).

Vakant, *tf.* Upperud, P. V.

Ingenjör (19).

Upperud, P. V., tjl. (se ovan).

Öververkmästare (16).

Andersson, A. W.

Förste verkmästare (16).

Nilsson, S. R.

En verkmästare, en tillsynsman.

Elektriska sektionen.*Förste verkmästare* (16).

Gauffin, B. S., tjl. (se sid. 224), *tf.* Wicksell, N. I.

Högzonerna.

Mosebacke, pumpstation; t. 40 82 18.

Maskinmästare (15).

Åkerström, G. N.

Två förste maskinister.

Maskinbyrå.

Avdelningsingenjör (24).

Vakant, *tf.* Ahlberg, K. J. W.

Ingenjör (22).

Ahlberg, K. J. W., *tjl.* (se ovan).

Förste verkmästare (16).

Runbäck, S. O.; Eriksson, H. V.

Två *verkmästare*, två *förmän*, en *förste kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*.

Dessutom vid distributionsavdelningen (vid 1959 års början) 275 arbetare.

Installationsavdelningen.

Överingenjör (B 3).

Lilje, C.-G.

Tekniska utredningar, statistik, konstruktionskontor, laboratorium.

Avdelningsingenjör (24).

Holmqvist, R. F. R.

Konstruktionskontoret.

Ingenjör (17).

Mårtenson, K. H.

Konstruktör (15).

Vakant, *tf.* Härje, B. P.

Ritare (13).

Vakant, *tf.* Ljungman, T. B. B.

En *ritare*, ett *första ritbiträde*, en *kopist*.

Laboratoriet.

Ingenjör (19).

Hamberg, H. G. S.

Förste kemist (15).

Sydow, E. L.

En *verkmästare*, ett *verkmästarbiträde*.

Gasförsäljning, propaganda, kundtjänst.

Försäljningschef (29,520 kr.).

Hallberg, S. C. O.

Hemkonsulenter, provkök.

Torsgatan 26, Sth VA.

Hemkonsulent (15).

Engnes, f. Frisk, Margit M. L.

Hemkonsulent (13).

Cadenius, f. Almgren, B. Constance M.

Norra utställningen.

Kungsgatan 54, Sth C; t. 22 30 60; utställningen hålles öppen 8,30—18 (lördagar och dag före helgdag 8,30—17).

Utställningsföreståndare (17).

Ceder, O. V.

Ett *utställningsbiträde*, ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbiträde*.

Södra utställningen.

Blå Bodarna 4, Sth SÖ; t. 22 30 60; utställningen hålles öppen 8,30—16,30.

Utställningsföreståndare (13).

Sahlquist, C. W.

Ett *kanslibitråde*.

Apparat- och verkstadsavdelningarna.

Ingenjör (22).

Vakant, *tf.* Tärnström, N. A.

Ingenjör (20).

Tärnström, N. A., *tjl.* (se ovan), *tf.* Halldin, T. B.

Förste kammarsskrivare (17).

Hultell, I. G. R.

Öververkmästare (17).

Eklund, S. S. E., *tjl.* (se sid. 227), *tf.* Sundquist, S. B.

Öververkmästare (16).

Mårtenson, K. H., *tjl.* (se ovan), *tf.* Danielsson, K. E.

Förste verkmästare (16).

Sundquist, S. B., *tjl.* (se ovan), *tf.* Jansson, G. M.

Sex *verkmästare*, två *tillsynsmän*.

Apparat- och mätareavdelningarnas expedition.

Förste kammarsskrivare (17).

Vakant, *tf.* Gustafsson, L. G. B.

Kontorsassistent (12).

Alvandal, f. Wickstrand, Dagmar S. H.

Två *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*, nio *kontorsbiträden*.

Mätare- och kontrollbyrån.

(Under omorganisation.)

Avdelningsingenjör (24).Vakant, *tf.* Kjellstrand, G. H.

Dessutom följande äldre tjänster vid besiktningsavdelningarna

för gasinstallationer:

Ingenjör (22).Vakant, *tf.* Levander, G. E.***Ingenjör (19).***

Levander, G. E., tjl. (se ovan).

Ingenjörer (17).

Isaksson, N. J.; Halldin, T. B., tjl. (se sid. 226), *tf.* Eklund, S. S. E.; Lindvall, J. V. F.

Förste verkmästare (16).

Gustafsson, A. E.

En verkmästare, en förman.

för vatteninstallationer:

Ingenjör (19).

Kjellstrand, G. H., tjl. (se ovan).

Ingenjör (17).

Käck, G. B., tjl.

Förste kontrollant (15).

Hultman, S. E.

Tre kontrollanter, en kontorsskrivare, två kontorsbiträden.

Dessutom vid installationsavdelningen (vid 1959 års början) 80 arbetare.

Elektricitetsverket.

Tulegatan 7—13 (Pa: Fack, Sth 19; postgirokonto nr 80 och 2803; t. 23 65 40; expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—13,30).

Gasverksstyrelsen framlade år 1889 på grund av en motion inom stadsfullmäktige ett förslag om anläggning av ett elektricitetsverk på Norrmalm, utfört för matning av 10 000 lampor men med möjligheter till utvidgning för matning av maximalt 30 000 lampor. Förslaget godkändes av fullmäktige och den 1 september 1892 kunde Brunkebergsverket, Regeringsgatan 38, officiellt tagas i drift. Verket var utrustat med 2 st. likströmsgeneratorer, vardera på 150 kW, drivna av ångmaskiner. Spänningen var 2×110 V, och antalet anslutna lampor var vid starten ca 1 000 st. Utvecklingen hämmades till en början av flera samverkande faktorer, men sedan verket fått större rörelsefrihet växte det snabbt, och anläggningarna

omfattade 1899 5 st. aggregat på tillsammans 2 000 kW. Antalet anslutna lampor var vid denna tidpunkt 50 000. Ångmaskinerna funnos kvar till åren 1911—1912, men redan i samband med Värtaverkets tillkomst hade motorgeneratorer, anslutna till elverkets 6 kV nät, installerats i stationen. Stationen nedlades år 1931 och ersattes med en ny, modern understation, byggd på en närliggande tomt.

Vid sekelskiftet hade elkraften så befäst sin ställning, att gasverksstyrelsen hemställde hos stadsfullmäktige, att ett ångkraftverk med därtill hörande understationer och ledningar skulle anläggas och vara så dimensionerat, att hela staden kunde förses med elektrisk belysning och kraft. Den 1 juni 1900 beslöt stadsfullmäktige, att verket skulle byggas vid Värtan och att samtidigt tre understationer — Tulestationen, Katarinastationen och Kronobergsstationen — skulle uppföras. Hösten 1903 stod Värtaverket någorlunda färdigt, och den 30 september samma år levererades första gången ström till Tulestationen. Värtaverkets ursprungliga maskinutrustning bestod av 2 st. ångmaskindrivna trefasgeneratorer, vardera om 1 500 kW. Periodtalet var 25 p/s och spänningen 6 kV. I understationerna omformades energin med hjälp av motorgeneratorer till 2×220 V likström. Såväl Värtaverket som understationerna ha byggts om och utvidgats och nya understationer ha tillkommit undan för undan. Ångmaskinerna i Värtaverket ha utbytts mot ångturbiner med en maximal effekt av 100 000 kW, och periodtalet har ändrats till 50 p/s. Verket är för närvarande tämligen omodernt och tjänstgör mest som reserv- och spetsbelastningsverk.

Stockholms försörjning med elkraft är numera huvudsakligen baserad på vattenkraftverken i Dalarna och Norrland, där vattenfall och andelar i fall inköpts och utbyggs allteftersom efterfrågan på elektrisk energi ökats. Redan år 1905 inköptes ett flertal forsar i Dalälven för en blivande vattenkraftstation, och efter en del kompletteringsköp påbörjades byggandet av Untraverket år 1912. Den 23 december 1918 levererades första gången ström till Stockholm, och år 1921 avslutades första utbyggnaden, sedan 4 st. aggregat, vardera på 7 500 kW, inmonterats. År 1936 insattes ett femte aggregat på 10 000 kW. Periodtalet var ursprungligen 25 p/s och överföringsspänningen till Stockholm 100 kV.

För att utbygga den nedanför Untraverket belägna Lanforsen bildade år 1926 Stockholms stad tillsammans med Sandvikens Jernverks Aktiebolag Lanforsens Kraftaktiebolag, i vilket staden ingick som delägare med 2/3 och Sandvikens Jernverks Aktiebolag med 1/3 av aktiekapitalet. Kraftverket togs i drift år 1930, en andra utbyggnad avslutades år 1931 och en tredje år 1948. Stockholms andel i Lanforsverket är ca 25 000 kW.

Den 18 februari 1929 beslöt stadsfullmäktige att förvärva delägar rätt med 6/35 i de av Krångede Aktiebolag ägda Krångedefallen i Indalsälven. En första utbyggnad av kraftverket med två aggregat

kunde tagas i drift år 1936, och efter ytterligare utbyggnader i flera etapper stod kraftverket fullt utbyggt med sex aggregat år 1947. Krängede kraftverk har inköpt ytterligare fallsträckor, och kraftverk ha utbyggt vid Gammellåge och Mörsil i Indalsälven samt Storfinnforsen och Ramsle i Faxälven. Stadens andel i Krängedebolagets kraftstationer är sammanlagt 77,1 MW mätt vid transformatorstationen i Horndal.

År 1920 inköpte staden aktierna i Aktiebolaget Svarthålsforsen och förvärvade därigenom äganderätten till större delen av Svarthålsforsen i Indalsälven. Någon omedelbar utbyggnad av fallet kom dock icke till stånd, och först år 1948 beslöt stadsfullmäktige att i enlighet med ett av industriverksstyrelsen framlagt förslag utbygga Svarthålsforsen. Kraftverket har utbyggt för en fallhöjd på 14,5 m med tre aggregat, vardera på c:a 20 000 kW, och togs i drift år 1954.

Aktiebolaget Svarthålsforsen förvärvade år 1938 majoritet i den till c:a 64 meter uppgående fallhöjden i Järpströmmen, belägen mellan sjöarna Kallsjön och Liten i Indalsälvens norra källarm. År 1939 beslöt stadsfullmäktige att utbygga kraftverket, och år 1944 kunde två aggregat, vardera på 40 000 kW, tagas i drift. Ett tredje aggregat av samma storlek togs i drift år 1947.

Den 19 september 1955 godkände stadsfullmäktige för sin del ett avtal mellan bolaget och Norges Vassdrags- och elektrisitetsvesen angående leverans av elektrisk kraft från Neälven till staden. (Utl. 1955: nr 259.) Avtalet godkändes av norska stortinget den 6 december 1955. Kraftverket i Neälven med en genomsnittlig årsleverans av c:a 330 milj. kWh beräknas bli färdigt år 1960.

I samband med byggandet av kraftverken vid Untra och Lanforsen byggdes kraftledningarna Untra—Stockholm och Lanforsen—Untra. Båda dessa linjer voro utförda för 100 kV. När Krängedeverket stod färdigt och det ankom på staden att överföra dess andel av kraften från transformatorstationen i Horndal till Stockholm, byggdes en 220 kV linje mellan Horndal och Skanstull med en avgreningspunkt i Solvalla, där nedtransformering till 100 kV skedde för sträckan Solvalla—Värtan. I Skanstull byggdes en transformatorstation för nedtransformering till 30 kV, och denna anläggning togs i drift hösten 1939. I samband med utbyggnaden av Järpströmmen beviljade stadsfullmäktige år 1941 medel för byggandet av en 220 kV linje mellan kraftverket och Horndal. Sträckan Järpen—Krängede byggdes av Aktiebolaget Svarthålsforsen och resterande sträcka av Linjektiebolaget Krängede—Horndal. Arbetet avslutades under år 1944. Vid denna tidpunkt överfördes alltså kraften från de norrländska kraftverken på 220 kV linjer, som voro anslutna till det framväxande 220 kV stamlinjenätet, under det att kraften från verken i Dalälven överfördes på 100 kV linjer, som ej voro anslutna till detta nät. Med hänsyn till de avsevärda fördelar beträffande driftsäkerhet och utnyttjning av kraftverken i

Dalälven, som kunde vinnas genom anslutning av dem till 220 kV nätet beviljade stadsfullmäktige i november 1944 medel för byggandet av 220 kV linjer mellan Horndal—Untra, Untra—Värtan och Solvalla—Värtan jämte erforderliga transformatorer och ställverk. För att ytterligare öka driftsäkerheten och möjliggöra en smidig anslutning av nya transformatorstationer (primärstationer) och linjer förenades samtidigt transformatorstationerna i Värtan, Skanstull och Solvalla med en 220 kV ringlinje. Sträckan Värtan—Skanstull måste dock av utrymmesskäl ersättas med 100 kV kablar med tillhörande transformatorer. Linjen Lanforsen—Untra bibehölls som 100 kV linje. Arbetena voro i huvudsak avslutade år 1951. Den fortsatta kraftiga ökningen av belastningen och exploateringen av de nordvästra förorterna har medfört, att ytterligare en primärstation måste byggas som ersättning för Solvallastationen och en ny 220 kV linje framskras från vattenfallsstyrelsens station vid Överby till den nya stationen vid Beckomberga. År 1948 beviljade stadsfullmäktige medel för dessa arbeten, och år 1952 togs den första transformatorn i provisorisk drift. Arbetena vid Beckomberga stationen avslutades under år 1956. Stationen kommer att samarbeta med ett under byggnad varande kraftvärmeverk i södra Spånga (Hässelbyverket). Kraftverket kommer att utrustas med tre turbiner med en sammanlagd effekt av 75,000 kW och kommer att kunna svara för en värmedistribution av 150 miljoner kcal per timme. Verket beräknas kunna tagas i drift år 1958, men redan nu sker leverans av värme till de nybyggda områdena från provisoriska värmecentraler.

År 1955 slöts avtal med Grängeverksens aktiebolag om leverans av elektrisk kraft från Edensforsens kraftverk i Åseleälven, varigenom praktiskt taget all energi, som produceras vid kraftverket, kommer att levereras till Stockholm. Kraftleveransen påbörjades år 1956, då första aggregatet var driftklart, och de båda andra aggregaten togs i drift under år 1957.

År 1955 slöts också avtal med Sydsvenska Kraftaktiebolaget beträffande ångkraftleverans från Öresundsverket i Malmö. Genom detta avtal ställdes 40 000 kW av kraftverkets leveransförmåga till elverkets förfogande. Leveranserna påbörjades den 1 mars 1958.

År 1957 slöts avtal mellan Grängeverksens aktiebolag och elverket om leverans av kraft från Kvistforsens kraftverk i Skellefteälven. Kraftverket utbygges med två aggregat för en sammanlagd effekt av c:a 125 MW och första aggregatet beräknas vara driftklart våren 1962. Elverket förbinder sig enligt avtalet att mottaga kraftverkets halva kraftproduktion.

År 1956 slöts avtal mellan elverket och aktiebolaget Atomenergi om att gemensamt bygga en atomkraftvärmeanläggning vid Ågesta inom Hudinge kommun. Anläggningen är att betrakta som en försöksanläggning och utföres för en total effekt av 90,000 kW. Den skall i första hand föse stadsdelen Farsta och närliggande områ-

den med värme. Ånga kan uttagas för kraftproduktion, som beräknas komma att uppgå till 100 miljoner kWh per år. Arbeten med framtidsgandet av kulvertledningar för värmedistributionen samt sprängningsarbeten vid Ågesta pågå.

När ångkraftverket vid Värtan år 1903 togs i drift, skedde, som ovan nämnts, strömleveransen till understationerna och högspänningsabonnenterna med en spänning av 6 kV. I understationerna omformades spänningen med hjälp av motorgeneratorer till likström 2×220 V, och detta distributionssystem användes till på 1920-talet. Genom den ökade belastningen hade då antalet kablar vuxit, så att de ej längre fingo plats i gatorna i stadens centrala delar. De utredningar, som gjordes ledde till att stadsfullmäktige år 1928 beslöt införandet av ett nytt distributionsnät för 30 kV, och de flesta understationerna, som tidigare matats direkt från Värtaverket, försågs med transformatorer 30/6 kV för anslutning till det nya 30 kV nätet. Samtidigt fattades beslut om att distributionsspänningen för lågspänd energi successivt skulle ändras från 220 V likström till 3×220 V växelström, vilket värde år 1942 ändrades till 380/220 V. Överkopplingen från likström till växelström påbörjades i ytterområdena, och likströmsdistributionen avvecklades först i Brännkyrka, Enskede och Bromma. Senare ha arbetena utsträckt även till de inre stadsdelarna och ha under senare åren forcerats för att hindra en ökning av likströmsbelastningen. Energileveransen för borgenliga behov bestod under år 1958 till 15,0 procent av likström 2×220 V och till 85,0 procent av trefas växelström 3×220 V och 380/220 V. För nedtransformeringen från 6 kV till lågspänd växelström funnos under året sammanlagt 711 transformatorstationer och -kiosker, vartill kommo 22 stolptransformatorer. Som ovan nämnts byggdes såväl Värtaverket som Untraverket ursprungligen för ett periodtal av 25 p/s. I samband med införandet av växelström för den lågspända distributionen beslöts också en övergång till 50 p/s. Övergången skedde successivt, och alla nyanläggningar utfördes för det nya periodtalet. År 1950 ombyggdes den sista anläggningen — en industriabonnent — till 50 p/s.

Stadens spårvägar och tunnelbana samt hamnkranarna matas med 600—650 V likström. För denna leverans voro understationerna tidigare försedda med särskilda omformare, men år 1929 började likriktare användas, och numera sker all omformning till 600 V likström med likriktare.

Stockholms totala förbrukning av elektrisk energi var under år 1958 1,609 milj. kWh och belastningens högsta timmedelvärde var samma år 388,0 MW. Anskaffningsvärdet av verkets anläggningar inklusive lån till AB Svarthålsforsen uppgick vid 1958 års slut till 594,9 milj. kr. och de ackumulerade avskrivningarna vid samma tidpunkt till 266,5 milj. kr. varefter kvarstår ett bokfört värde av 328,4 milj. kr., motsvarande verkets låneskuld till staden.

Den 19 december 1955 godkände stadsfullmäktige i princip ett förslag till struktur- och upp-

bördsorganisation vid elverket (Utl. 1955: nr 373), vilket innebär att verket indelats i tre huvudavdelningar, nämligen en för ekonomiavdelningarna, en för anläggningsavdelningarna och en för driftavdelningarna. Direkt under direktören skola vidare sortera en utredningsbyrå och en ångteknisk avdelning (vilka f. n. ingå i anläggningsavdelningarna) och en personalbyrå. För närvarande sorterar under direktören även en försvarsbyrå. I ekonomiavdelningarna ingå redovisningsavdelningen, försäljningsavdelningen, upp- och förbrukningsavdelningen, inköpsavdelningen, halkortshyrån och organisationskontoret. I anläggningsavdelningarna ingå f. n. byggnadsavdelningen, utredningsbyrån, el. anläggningsavdelningen, telebyrån, ledningsavdelningen, mekaniska verkstaden, distributionsavdelningen, ångtekniska avdelningen, arbetarskyddskontoret, arbetsstudiekontoret och transportkontoret.

I driftavdelningarna ingå centrala driftkontoret, kraftavräkningskontoret, byrån för framtidsplanering, stationsavdelningen, ångkraftavdelningen och vattenkraftavdelningen.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms gasverk och elverk, godkänt av SF 20 mars 1944, med ändr. 19 april 1948 (Kf 1944: nr 14, 1948: nr 18). Taxa för elektrisk ström, levererad från Stockholms elektricitetsverk, antagen av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 34). Normaltaxan för lågspänd ström är 2,4 B kr. per år + 7 öre per kWh, där B är grundavgiftens basvärde, bestämt efter lägenhetens storlek och art. Därjämte finnas enhetstaxa (30 öre per kWh), effektgränstaxa, tidgränstaxa och motortaxa (15 kr. per måtare och år + 17 öre per kWh) samt ett antal under avveckling varande specialtaxor. SF hava bemyndigat industriverkstyrelsen att besluta om leverans av elektrisk energi till enstaka elektriska anläggningar utom staden.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 142 712 000 kr., dessutom förslagsmedel 24 300 000 kr.; kapitalbudgeten, låneandel i linjen 44 775 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 173 366 000 kr.

Direktör (B 8)

(tjänstetillägg 3,240 kr.).

Berg, O. T. (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1964).

Chefsingenjör (B 6).

Ryman, E. S., anläggningsavdelningarna.

Överingenjör (B 5).

Dagert, K. O. E., driftavdelningarna.

Ekonomidirektör (B 5).

Sjögren, J. A. J., ekonomiavdelningarna.

Personalbyrå.

Sekreterare.

Gustafsson, K. F. (24), tjänstemannaärenden; Danielson, G. L. (22), kollektivavtalsärenden.

Personalkonsulent (17).

Wengman, G. A.

Kammarsskrivare (15).

Carlson, f. Sjögren, G. Vanja A.

Kontorsassistent (12).

Norrevång-Wickberg, G. S. Margareta.

Två kanslibiträden.

Förtroendeläkare.

(Gemensam för personal vid industriverksstyrelsen, hamnstyrelsen samt slakthus- och saluhallsstyrelsen.)

Wihman, G. M.

Försvarsbyrå.

Försvarsassistent (19).

Källman, G. H.

En förrådsmästare, ett förrådsbiträde, en kontorsskrivare.

Ekonomiavdelningarna.

Redovisningsavdelning.

Förste intendent (26).

Pihlstedt, E. E.

Bokföringskontor.

Kamrer (22).

Axelsson, N. E. A.

Förste kammarsskrivare (17).

Wunge, N. G. J.; Grenér, N. I.

Kontorsassistent (12).

Grönlund, Gurli.

Två kontorsskrivare, två kanslibiträden, tre kontorsskrivare, en expeditiönsvakt.

Avlöningskontor.

Byråassistent (18).

Runngren, E. G. K.

Kammarsskrivare (15).

Barentheim, Ulla G. A.

En kontorsskrivare, två kanslibiträden, elva kontorsskrivare.

Kansli.

Kamrer (20).

Vakant, tf. Kristoffersson, J.

Förste kammarsskrivare (17).

Vakant.

Kammarsskrivare (15).

Vakant, tf. Andberg, E. G.

Kontorsassistent (12).

Andberg, E. G., tjl. (se ovan); Nyquist, Karin J.

En förste vaktmästare, tre kontorsskrivare, en förste expeditiönsvakt, fyra kanslibiträden, en första telefonist, åtta kontorsskrivare, fyra telefonister, en expeditiönsvakt, sju expeditiönsbiträden.

Kassa.

Kamrer (20).

Hellgren, H. M.

Kontorsassistent (12).

Carlsson, B. E.

En kontorsskrivare, en expeditiönsvakt.

Försäljningsavdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Welmer, P. G.

Utredningskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Björklund, S. O.

Avdelningsingenjör (24).

Levén, Å. F.

Ingenjör (22).

Kjellberg, G. R.

Byråassistent (18).

Wirén, C. G. L.

Kontorsassistent (12).

Gezelius, Brita A., tjl. (se sid. 231).

Ett kontorsskrivare, en expeditiönsvakt.

Abonnenttjänst.

Utställningsföreståndare (17).

Porne, T. F.

Hemkonsulent (15).

Lundgren, M. Laila M.

Elkonsulent (15).

Vakant.

Förste utställningsbiträde (12).

Lantz, A. Ch. F.

Ett utställningsbiträde, en kontorsskrivare, ett expeditiönsbiträde.

Abonnemangskontor.

Förste kammarsskrivare (17).

Karlén, K. Hj. H.

Kammarsskrivare (15).

Vakant, *tf.* Gezelius, Brita A.

Kontorsassistenter (12).

Jansson, K.-A. G.; Sjöstedt, T. Margit.

Förste kontorsskrivare (11).

Silfverling, Karin.

Tre kontorsskrivare, sju kanslibiträden, nittion kontorsbiträden, två expeditionsvakter.

Abonnemangsundersökning.

Förste kammarsskrivare (17).

Malmström, C. H.

Kammarsskrivare (15).

Hansell, B. G.

Förste kontorsskrivare (11).

Werner, Gunhild.

Två kontorsskrivare, tre kanslibiträden, åtta kontorsbiträden, två expeditionsvakter.

Kontrollkontor.

Ingenjör (19).

Fällman, C. H.

Åtta kontrollanter.

Uppbördsavdelning.

Förste intendent (26).

Gilljam, E. W.

Avläsningskontor.

Kamrer (20).

Rydberg, W. O.

Förste kammarsskrivare (17).

Jonsson, T. A.

Kammarsskrivare (15).

O'Konor, K. E.

Två kontorsskrivare, fyra kanslibiträden, en expeditionsvakt.

Mätarkontrollant (14).

Brunnberg, E. M.

Åtta uppbördsförmän, tjuguttre centraluppbördsförmän, sextiotvå uppbördsförmän, fyra räkningsutbärare.

Debiteringskontor.

Kamrer (22).

Lindbergh, E. L., tjl., *tf.* Hedman, G. H. E.

Förste kammarsskrivare (17).

Millstein, O. F. M.; Truving, R. U. I.

Kammarsskrivare (15).

Lejdström, H. E. C. J.; Jerrstedt, L. Å.; en vakant, *tf.* Trawe, B. G. H.

Kontorsassistenter (12).

Erikson, Karin L. D.; Holmér, K. Eva Ch.; Trawe, B. G. H., tjl. (se ovan); *tf.* Neveling, f. Wänn, Margit E.

Förste kontorsskrivare (11).

Andersson, K. A.; Neveling, f. Wänn, Margit E., tjl. (se ovan); Hultqvist, Inga-Lisa M.

Fem kontorsskrivare, sju kanslibiträden, sexton kontorsbiträden, två expeditionsvakter, två expeditionsbiträden, en centraluppbördsman, två uppbördsmän.

Krediteringskontor.

Byråassistent (18).

Hofstedt, J. E.

Kammarsskrivare (15).

Halling, G. K.

Kontorsassistenter (12).

Mesterton, f. Åberg, Ingrid S.; Lilja, Dagny E.

Tre kontorsskrivare, fyra kanslibiträden, fjorton kontorsbiträden, två uppbördsförmän, sju centraluppbördsförmän.

Inköpsavdelning.

Förste intendent (26).

Welin, H.

Inköpskontor.

Kamrer (20).

Lagerquist, K. H.

Förste kammarsskrivare (17).

Eriksson, E. H.; Allmér, K. G.; Ericsson, B.

Kammarsskrivare (15).

Lefrell, E. G.; Johansson, R. A. L.; en vakant.

Kontorsassistenter (12).

Engh, G. B.; en vakant.

Ett kanslibitråde, ett kontorsbiträde, en expeditionsvakt, ett expeditionsbitråde.

Räkningskontor.

Kammarsskrivare (15).

Gustafsson, L. G. B., tjl. (se sid. 226), *tf.* Cederholm, A. E.

Kontorsassistenter (12).

Brandt, Karin V. M.; Ränlund, T. A.

Förste kontorsskrivare (11).

Ljungsåter, Haydée E. L.; en vakant.

Tre kontorsbiträden, en expediti-
onsvakt.*Förrådskontor.**Ingenjör (20).*

Molitor, A. W.

*Förste förrådsmästare (15).*Vakant, *tf.* Landström, N. A.*Kammarskrivare (15).*

Dahlberg, K.-G.

*Kontorsassistenter (12).*Cederholm, A. E., tj. (se sid. 231), *tf.* Sund-
bom, E. I.; Fredrikson, H. B.*Förste kontorsskrivare (11).*Vakant, *tf.* Odh, E. O.Fyra förrådsmästare, en förrådsför-
man, fem förrådsbiträden, en kontorsskri-
vare, en första kopist, fem kontorsbiträden,
en kopist samt (vid 1959 års början) 15 arbe-
tare.*Hålkortsbyrå.**Hålkortsföreståndare (21).*

Broberg, O. A.

Förste hålkortstekniker (15).

Lewné, E. G. V.

Förste kontorsskrivare (11).

Vakant.

Två förste hålkortsoperatörer, en hål-
kortsoperatör, fyra hålkortsbiträden, två
kontorsskrivare, ett kanslibiträde, tre stans-
operatörer, fem stansbiträden, en expedi-
tionsvakt, sju expeditiionsbiträden.*Organisationskontor.**Kamrer (20).*

Tellingar, K. G. G.

*Anläggningsavdelningarna.**Byggnadsavdelning.**Byggnadschef (B 4).*

Nilsson, M. S.

*Konstruktionskontor.**Förste avdelningsingenjör (26).*

Eigert, R. E.

Avdelningsingenjör (24).

Bergdahl, N. O.

*Ingenjörer.*Carlqvist, G. A. (22); Östman, P. A. (22); Wahl-
ström, J. A. E. (19); Foberg, G. J. (19);
Magnusson, J. E. (19); Malmberg, K. H. (19);
Jacobson, H. (19); Nyholm, T. S. (19); fyra
vakanta (17).*Konstruktörer (15).*Nilsson, S.-I.; Magnusson, f. Molinder, G. Bar-
bro T.; en vakant.*Ritare (13).*Södermar, Ulla E. M.; Fajersson, f. Sved, Karin
E.; två vakanta.En ritare, två första ritbiträden, ett
ritbiträde, en expeditiionsvakt.*Byggnadskontor.**Ingenjör (24,000 kr.).*

Grundsten, H. A. E.

*Ingenjör (20).*Grundsten, H. A. E., tj. (se ovan), *tf.* Johans-
son, E. E.*Ingenjörer (17).*

Andersson, G. A.; Johansson, E. E., tj. (se ovan).

*Förste verkmästare (16).*Skoog, K. Å.; en vakant, *tf.* Oxelmark, E. G. I.;
en vakant.Två verkmästare, ett verkmästarebiträde
samt (vid 1959 års början) 62 arbetare.*Kontrollantkontor.**Ingenjör (20).*

Samuelsson, R.

Förste verkmästare (16).

Nimert, E. R.; Sköld, G. E. A.

Två verkmästare, tre vaktmästare samt
(vid 1959 års början) 6 arbetare.*Utredningsbyrå.**Förste avdelningsingenjörer.*

Colding, K. G. S. (27); Sundström, Y. H. (26).

Ingenjör (19).

Grönros, E. Hj.

Laboratorieverkmästare (15).

Nordström, S. L.

En verkmästare, ett biträde, två expe-
ditionsbiträden samt (vid 1959 års början)
1 arbetare.

Elektrisk anläggningsavdelning.

Förste ingenjör (B 2).

Brismar, E. G.

Upphandlingskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Aneer, S. I.

Ingenjör (22).

Vakant.

Konstruktionskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Åsell, C. G.

Ingenjörer.

Larsson, J. E. (22); Löfman, L. G. (22); Hedbeck, E. K. V. (22); Ericson, N. B. (19); Frisk, E. Hj. (19); Lantz, C. A. (19); Jensen, B. O. H. (19); Sköld, E. W. (19); Gustafsson, B. G. F. (19); Larsson, E. (17); Olsson, S.-T. J. (17); Kihlberg, S.-E. (17); Fristedt, J. E. (17); Hökstedt, G. E. M. (17); Holm, P. A. (17).

Konstruktörer (15).

Kindahl, H. S.; Broman, B. S.; Hellström, S.; Ramsell, H. A.; Ericsson, J. I.; Edström, K. H.; Friberg, B. Ch. G.; Jonasson, T. R. B.; Collin, A. E.; Svensson, S. G. Å.; Sjöstedt, F. E. L.; Kalzén, L. G. B.; Lindberg, R.; en vakant, *tf.* Rényi, V. L.; fyra vakanta.

Ritare (13).

Wallnér, U. I.; Andersson, O. H. M.; Gisselberg, S. H.; Billhammar, R. L.; en vakant, *tf.* Ericsson, B. O.; en vakant, *tf.* Hultgren, S. I.; tre vakanta.

Ett ritbiträde, ett biträde, en kopist, en expeditiönsvakt.

Montagekontor.

Ingenjör (22).

Berglund, E. M.

Ingenjör (17).

Sahlin, K. S. J.

Förste verkställare (16).

Lundberg, B. D.; Isaksson, E. O.; Jacquet, N. A.; Lindholm, K. H.

Fem verkställare, en förrådsställare, ett förrådsbiträde samt (vid 1959 års början) 92 arbetare.

Investeringskontroll.

Ingenjör (19).

Hanström, C. H.

Konstruktör (15).

Grönstrand, C. W.

Telebyrå.

Förste avdelningsingenjör (26).

Nyquist, B. L. F.

Ingenjörer.

Aderfelt, F. H. E. (22); Plato, A. G. (19); Ferm, K.-G. (19); Roos, E. L. (19); en vakant (17).

Förste verkställare (16).

Brunskog, N.-Å.; Pedersen, E. S. Å.; Persson, G. A. F.

Ett kanslibiträde samt (vid 1959 års början) 7 arbetare.

Ledningsavdelning.

Förste ingenjör (B 2).

Larsson, K. E.

Ledningsnätkontor.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Åke, N. O.; Haking, S. H.

Avdelningsingenjörer (24).

Bergstedt, A. E.; en vakant.

Ingenjörer.

Nordin, B. F. (22); Persson-Sjörs, J. A. (22); Sandelin, H. R. (19); Damberg, O. E. (Ex 19); Djurberg, K.-E. (17); Brinkenfeldt, J. B. V. (17); Karlsson, P. G. (17).

Konstruktör (15).

Sandell, F. E. W.

Ritare (13).

Ivræus, K. Y. L.; Thermænius, J. R. V. I.; Claesson, K. P. E.; Ponsell, L. E.; Axelsson, A. L.; Sjögren, E. R.

Två ritare, två ritbiträden.

Kartkontor.

Ingenjör (17).

Asplund, G. A.

Ritare (13).

Eriksson, R. G. A.; Steiner, E. P.; Blücher, G. H.; Larsson, R. E.

Två ritare, tre första ritbiträden, sex-ton ritbiträden.

Skadereglering och debitering.

Förste kammarskrivare (17).

Rapp, A. M.; Söderström, S. E.

En kontorsskrivare, ett kontorsbiträde.

Arbetsledarkontor, jordkabelnät.

Ingenjör (19).

Gårdhner, C. L. S.

Förste verkmästare (16).

Engström, F. J.; Pehrson, K. O.; Nilsson, J. K.;
Lundén, S. E. R.; Temrell, R.; Hammarstedt,
E. V.; Rydebrant, A. Å.; Lindgren, G. S.

Förste kontorsskrivare (11).

Dahlberg, J. H.

Tretton verkmästare, en förråds-
mästare, sex förmän, två kontorsskrivare, tre verk-
mästarbiträden, två biträden, ett kansli-
biträde, två expeditiönsbiträden samt (vid
1959 års början) 167 arbetare.

Arbetsledarkontor, luftledning och gatu-
belysning.

Ingenjörer (17).

Damberg, O. E., tjl. (se sid. 233), *tf.* Johans-
son, S. A.; Blücher, K. T.

Förste verkmästare (16).

Larsson, H. W.; Johansson, S. A., tjl. (se ovan);
Carlsson, K. N. M.; Linné, G. B.

Fjorton verkmästare, fyra förmän, en
kontorsskrivare, tre verkmästarbiträden,
ett biträde, två expeditiönsbiträden samt
(vid 1959 års början) 99 arbetare.

Mekanisk verkstad.

Avdelningsingenjör (24).

Lilja, K. E.

Ingenjör (17).

Johnson, A. F.

Förste verkmästare (16).

Jakobsson, J. R.; Månson, H. O.

Två verkmästare samt (vid 1959 års bör-
jan) 72 arbetare.

Distributionsavdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Wrangel, H. W.

Besiktningsskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Landén, K.-I.

Avdelningsingenjör (24).

Sjöström, V. I.

Ingenjörer.

Rosenqvist, C. A. B. (19); Ovsjö, G. P.-O. (19);
Elving, S. U. (17); Sundstedt, A. G. (17);

Waldebäck, L. O. Z. (17); Johansson, R. E.
(17); Fajersson, N. B. (17); Hellman, H. G.
(17).

Besiktningssmän (15).

Mardisoo, V.; Jansson, H. R.; Person, S. O. G.;
Karlsson, T. S.; två vakanta.

En ritare, sex expeditiönsbiträden.

Installatörstjänst.

Förste kammarsskrivare (17).

Kristoffersson, J., tjl. (se sid. 230), *tf.* Runblom,
C. G. H.

Kammarsskrivare (15).

Wisell, E. B.

Kontorsassistenter (12).

Eneroth, Wanda C.; Lundholm, E. H. B.

Förste kontorsskrivare (11).

Hanström, Britta E.; Wirth, Eva K.; Hansson,
Inga-Lill.

Tre kontorsskrivare, tre kansli-
biträden, sex kontorsbiträden, fyra expeditiöns-
vakter, två expeditiönsbiträden samt (vid
1959 års början) 3 arbetare.

Mätarkontor.

Avdelningsingenjör (24).

Wikman, J. B.

Mätartekniker (16).

Schwalbe, N. P. T.

Förste verkmästare (16).

Sohlberg, K. E.; Flenberg, C. U.; Johansson,
K. H.

Förste kontorsskrivare (11).

Daffgård, R. E.

Fem verkmästare, ett verkmästarbiträ-
de, en kontorsskrivare, ett kansli-
biträde, ett kontorsbiträde samt (vid 1959 års början)
61 arbetare.

Installationskontor.

Ingenjörer.

Lindahl, V. E. (22); Selander, J. T. A. (19);
Fällman, C. R. (17); en vakant (17).

Öververkmästare (17).

Godeau, N. F. W.

Kammarsskrivare (15).

Nilsson, E. G.

Ritare (13).

Nilson, R. A.

Tio verkmästare, en förman, ett verk-
mästarbiträde, två kanslibiträden, två kon-
torsbiträden samt (vid 1959 års början) 29
arbetare.

Ångteknisk avdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Gustavsson, F. H.

Förste avdelningsingenjör (26).

Oknemark, B. O.

Arbetsarskyddskontor.

Säkerhetsingenjör (19).

Hammarberg, L. B.

Arbetsstudiekontor.

Ingenjör (22).

Jonsson, E. O.

Arbetsstudieingenjör (19).

Engstrand, A. R.

Arbetsstudietekniker (15).

Holmberg, K. L.

Transportkontor.

Ingenjör (19).

Danielsson, J. Hj.

Transportmästare (15).

Malmström, K. I.

En verkmästare, en förman, en kontors-
skrivare, ett kanslibiträde samt (vid 1959
års början) 19 arbetare.

Driftavdelningarna.

Centralt driftkontor.

Ingenjörer.

Bengtsson, K. A. (22); Drevås, A. A. W. (22);
Hedin, J. S. (22); Lindqvist, S. H. (19); Berg-
lin, A. A. (19); Bodén, O. G. (19).

Tekniker (16).

Lindemark, K. A. H.

Kraftavräkningskontor.

Ingenjör (22).

Björkegren, E. A.

Kontorsassistent (12).

Collin, N. H.

En förman, två kontorsskrivare, ett
kanslibiträde, två kontorsbiträden.

Byrå för framtidsplanering.

Förste avdelningsingenjör (26).

Liljequist, P.-A. I.

Stationsavdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Holmqvist, E. T.

Ingenjörer (19).

Linderstam, C.-A. J. E.; Dahlqvist, A. M.

Öververkmästare (17).

Clevsmo, K. L.

Förste verkmästare (16).

Johansson, C. G. B.; Hamlund, J. G.; Lind, K.
A.; Järnebro, B. J.; Ivegren, B. E.; Hagström,
J. W.; Forsberg, K. A. B.

Laboratorieverkmästare (15).

Ohrling, Å. L.

Primär- och understationer.

Beckomborgastationen (primärstation).

Söderbergavägen, Spånga; t. 37 84 86.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Brunkebergstationen.

Mäster Samuelsgatan 21, Sth C;
t. 11 08 73.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Danviksstationen.

Alsnögatan 12, Sth SÖ; t. 43 92 33.

Driften automatisk.

Djurgårdsstationen.

Singelbacken, Djurgården, Sth NO;
t. 61 38 23.

Driften automatisk.

Enskedestationen.

Enskedevägen 40, Enskede; t. 49 46 10.

Fyra stationsmästare, en förman.

Gubbängsstationen.

Lingvägen, Enskede; t. 94 24 09.

Driften automatisk.

Högalidsstationen.

Krukmakargatan 33, Sth SÖ; t. 43 14 57.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Katarinastationen.

Östgötagatan 14, Sth SÖ; t. 41 37 76.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

IVS

Kronobergsstationen.

Kungsholmsgatan 55—57, Sth K; t. 50 75 06.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Lillsjöstationen.

Lövsåvägen 43—45, Bromma; t. 25 68 02.

Fyra stationsmästare, en förmän.

Munkbrostationen.

Munkbrogatan 8, Sth C.

Fyra stationsmästare.

Nybohovsstationen.

Södertäljevägen, Sth SV; t. 45 30 90.

Driften automatisk.

Skanstullsstationen (primärstation).

Hammarbyvägen 14, Sth 20; t. 41 92 38.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Tulestationen.

Kungstensgatan 23, (Pa: Fack, Sth 19); t. 32 27 57.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Ulvundastationen.

Ulvundavägen 104, Bromma; t. 28 83 55.

Driften automatisk.

Västertorpsstationen (primärstation).

Västertorpsvägen, Hägersten; t. 46 55 90.

Fyra stationsmästare, en förmän.

Älvsjöstationen.

Sjättenovembervägen 188, Älvsjö; t. 47 25 25.

Driften automatisk.

Ängbystationen.

Per Ekströms Väg 19, Bromma; t. 37 09 25.

Driften automatisk.

Östermalmsstationen.

Gumshornsgatan 2, Sth. Ö; t. 62 60 53.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Härutöver finnas trettiosju helautomatiska likrikterstationer.

Dessutom vid primär- och understationerna trettio tre verkmästare, aderton förmän samt (vid 1959 års början) 89 arbetare.

Ångkraftavdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Svedblad, P. T.

Värtaverket.

Värtan; kontoret: t. 63 08 40; kontrollrummet: t. 62 44 47; maskinmästarkontoret: t. 63 08 40.

Förste avdelningsingenjör (26).

Gustavsson, F. H., tjl. (se sid. 235).

Ingenjörer.

Vakant (22); Kåberg, S. G. (19).

Förste maskinmästare.

Thorell, G. A. (17); Söderman, J. F. (16); Holmgren, A. (16); Palmqvist, E. G. (16).

Öververkmästare (17).

Eriksson, G. L. Hj.

Förste verkmästare (16).

Johansson, K. R.; Wallén, H. E. G.

Konstruktör (15).

Isgren, N. E.

Ritare (13).

Wahlström, R. V.

Fyra verkmästare, fem stationsmästare, sex maskinmästare, tjugutvå förste maskinister, fyra förmän, ett biträde, en vaktmästare samt (vid 1959 års början) 102 arbetare.

Förste kammarskrivare (17).

Trotter, J. K.

Förste kontorsskrivare (11).

Orremark, N. G. O.

Två kontorsskrivare, ett kanslibiträde, två kontorsbiträden, ett expeditjonsbiträde.

Hässelbyverket.

Förste avdelningsingenjör (26).

Wernius, I. R.

Avdelningsingenjör (24).

Lundesten, F. S.

Maskiningenjör (19).

Lion, G. E.

Öververkmästare (17).

Sjöberg, C. H.

Förste verkmästare (16).

Vakant.

Förste maskinmästare (16).

Hallin, N. J. I.; Nilsson, B. K. V.; Cedenhag, G. O. F.; Danielsson, S. G.

Åtta maskinmästare, fyra stationsmästare, tre verkmästare, fyra förste maskinister samt (vid 1959 års början) 22 arbetare.

Förste kammarsskrivare (17).

Lanbert, K. G. L.

Förste kontorsskrivare (11).

Vakant.

En kontorsskrivare, ett kanslibitråde, ett kontorsbitråde, två vaktmästare, ett expeditjonsbitråde.

Agestaverket.

Förste maskinmästare (16).

Kjerrulf, I. H. R.

Fyra förste maskinister samt (vid 1959 års början) 9 arbetare.

Untraverket.

Avdelningsingenjör (24).

Lindborg, D. E.

Förste verkmästare (16).

Hedén, K. A.

Kontorsassistent (12).

Flyckt, G. F.

Fem stationsmästare, fem förmän, ett förrädsbitråde samt (vid 1959 års början) 18 arbetare.

Belysning av gator och allmänna platser.

Elektricitetsverket ombesörjer elektrisk belysning av gator och allmänna platser.

Antalet för gatubelysning avsedda elektriska lampor utgjorde vid 1958 års slut 53 502 st., därav 47 150 st. glödlampor, 1 249 st. kvicksilverlampor, 3 423 st. blandljuslampor, 1 465 st. natriumlampor, 35 lysrörsarmaturer samt 180 trafikarmaturer, trafikfyrar m. m. Den elektriska gatubelysningen tändes och släckes av stationspersonalen genom ett fjärrmanöversystem vilket år 1958 visade en brinntid av 3 966 timmar. Antalet lampbyten under år 1958 utgjorde 115 248 st. Tillsynen av gatubelysningen och verkställandet av erforderliga lampbyten ombesörjes av c:a 20 lampskötare.

Vatten-, gas- och elektricitetsledningsentreprenörer.

Fullständig förteckning över av industriverksstyrelsen antagna gas-, vatten- och elektricitetsledningsentreprenörer återfinnes i telefonkatalogens yrkesregister samt i adresskalendern.

Stockholms stads hamnstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Hamnstyrelsen.

Katarinavägen 13 A (Pa: Fack, Sth 15; postgirokonto nr 3115); t. 44 09 20 (växel). Styrelsen sammanträder i regel var tredje helgfri måndag kl. 11.

I gamla tider fanns i Stockholm en institution, »kommitterade över börs-, bro- och hamnbyggnader», som bl. a. handlade vissa ärenden rörande hamnen. Den i början av 1800-talet inrättade drätselkommissionen övertog år 1846 dessa kommitterades uppgifter. Under kommissionens in-seende inrättades bl. a. en kajbyggnadsdirektion och en slussplansstyrelse. Efter drätselnämndens inrättande år 1864 handlades frågor rörande stadens hamnväsende av denna nämnd. År 1875 väcktes ett förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilket emellertid avslogs av stadsfullmäktige år 1881. I början av år 1898 uppdrog beredningsutskottet åt utsedda delegerade att utreda frågan om lämpligaste ordnandet av stadens hamnväsen, antingen genom särskild styrelse eller annorledes. Detta uppdrag ledde till att stadsfullmäktige antog en ändring i instruktionen för handels- och sjöfartsnämnden, varigenom denna nämnd icke blott ålades att avgiva ut-låtanden i hamnfrågor, då sådana begärdes, utan även berättigades att på eget initiativ göra framställning i hithörande ämnen, i samband varmed nämnden fick rätt att tillsätta särskilda delegerade för handläggning av hamnärenden (»hamndelegerade»). År 1903 väcktes hos stadsfullmäktige åter motion om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilken motion remitterades till den s. k. omorganisationskommittén, som inkom med förslag i ämnet, varefter fullmäktige den 16 mars 1908 beslöt att inrätta en särskild hamnstyrelse för Stockholm, *Stockholms stads hamnstyrelse*, som med år 1909 trädde i verk-samhet.

I samband med ombildningen av den cen-trala stadsförvaltningen och på grundval av ett av särskilda kommitterade för hamnväsendets om-organisation utarbetat förslag utfärdades ny in-struktion för hamnstyrelsen den 19 mars 1920. Bland de härvid genomförda organisatoriska för-ändringarna märkes särskilt överförandet av byggnadskontorets hamnavdelning till hamnstyrelsen under benämningen hamnbyggnadsavdelningen samt inrättande av en ledande befattning i spe-tsen för hamnförvaltningen (hamndirektör). År

1921 ändrades hamnstyrelsens sammansättning därhän att, utöver de av stadsfullmäktige valda, k. m:t och Stockholms handelskammare skulle utse vardera en ledamot (se sid. 239).

I anslutning till den kommunala omorganisa-tionen år 1940 antogs stadsfullmäktige den 23 september samma år ny, av överståthållaräm-betet den 3 mars 1941 fastställd instruktion för hamnstyrelsen. Rörande styrelsens sammansätt-ning fastställdes k. m:t den 31 januari 1941 särskilda bestämmelser, vilka i sak överensstäm-ma med de år 1921 vidtagna ändringarna.

Stockholms hamn utgöres av de hamn-anläggningar och vattenområden, som äro be-lägna inom Stockholms hamnområde, vars grän-ser äro av k. m:t fastställda den 27 september 1878, 15 juli 1881, 1 mars 1912, 14 februari 1919, 1 februari 1924, 3 februari 1928 och 5 juli 1929 (se karta sid. 700). Hamnen består av två i förvaltningshänseende skilda delar, tull-hamnen och frihamnen. Den förra förvaltas av hamnstyrelsen, den senare beträffande anlägg-ningarna av hamnstyrelsen men i avseende å rörelsen av Stockholms frihamnsaktiebolag (se sid. 566). Stockholms hamn har en kajsträcka av 16,500 m. Hamnens vattenområde omfattar c:a 1,450 hektar och dess markområde 205 hek-tar. Sammanlagda golvarealen för godsutplägg-ning i av hamnen uppförda varuskjul, magasin och tullbyggnader utgör 140,000 kvm. Hamnens järnvägsspår hava en sammanlagd längd av 74,000 m; 10,700 längdmeter kaj är försedd med kran-spår. Hamnstyrelsen har 156 kranar.

Hamnstyrelsen har till uppgift att handhava skötseln av stadens hamnväsen. Det åligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem åskas. I avseende å skötseln av hamnväsendet åligger det styrelsen särskilt att sörja för att hamnrörelsens behov av nya hamnanläggningar med tillhörande anstalter, redskap och materiel samt av isbrytarfartyg och dylikt bliiva tillgodosedda; att ombesörja nybyggnad, underhåll och förvaltning av ham-nens anläggningar och anstalter, husbyggnader, kanaler och slussar; att förvalta hamnens fastig-heter och områden; att ombesörja hamnrörel-sens drift och handlägga ärenden rörande den allmänna belysningen å hamnområden; att upp-rätta och stadsfullmäktiges prövning underställa förslag till taxor å hamnavgifter, avgifter för kvarliggande gods, slussavgifter samt broavgifter,

hamnordning och andra allmänna trafikföreskrifter samt själv utfärda ordningsföreskrifter och taxor för begagnande av stadens för hamnrörelsen gjorda anläggningar samt redskap och material; att uppbära hamnväsendet tillkommande avgifter ävensom att verkställa nybyggnad och ombesörja underhåll av broar samt att öva in-seende över stadens till tullverket upplåtna byggnader, ombesörja deras underhåll och verkställa motsvarande nybyggnader.

Handhavandet av småbåtsrörelsen i hamnen ombesörjes fr. o. m. den 1 januari 1945 av idrotts- och friluftsstyrelsen (se sid. 212).

Under hamnstyrelsen lyder hamnförvaltningen, vars chef är hamndirektören.

De hamnstyrelsens åliggande uppgifterna handläggas under hamndirektören å sex avdelningar, nämligen personalbyrån för personalärenden, räkenskapskontoret för räkenskaper, upplåtelse och förvaltning av fastigheter, tomter o. d., hamnkassakontoret för kassarörelse och uppbörd, hamnkontoret för driften, hamnbyggnadsavdelningen för nybyggnad och underhåll av kajer och broar m. m., samt maskinavdelningen för underhåll och drift av hamnkranar, rörliga broar, hissar, elektriska anläggningar m. m.

Hamnstyrelsen består av, förutom ordförande, som tillsättes av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra för två år valda ledamöter, av vilka en utses av k. m:t, en av Stockholms handelskammare samt fyra av stadsfullmäktige. För vardera av de av k. m:t och Stockholms handelskammare utsedda ledamöterna tillsättes i enahanda ordning en suppleant. För övriga ledamöter väljas stadsfullmäktige fyra suppleanter. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter ägde rum den 8 december 1957 och den 15 december 1958.

Instruktioner. Instruktion för Stockholms stads hamnstyrelse, fastställd av ÖÅ 3 mars 1941 (Kf 1940: nr 66). K. brev 31 jan. 1941 med särskild föreskrift rör. sammansättningen av Stockholms stads hamnstyrelse (Kf 1940: nr 65). Instruktion för hamndirektören, fastställd av hamnstyrelsen 11 maj 1923, med ändr. 1 dec. 1936 (Kf 1923: nr 19, 1936: nr 67).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 48 596 500 kr. (därav engångs 1 321 000 kr.), dessutom förlagsmedel 1 776 000 kr.; kapitalbudgeten, låne-medel, i linjen 2 065 000 kr., inom linjen 975 000 kr., dessutom förlagsmedel 30 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 47 664 700 kr.

Hamnstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

***Stridsberg, H. A.**, ombudsman (utsedd av stadsfullm.).

Övriga ledamöter.

Lindskog, C. P. F., direktör (utsedd av k. m:t).

***Nordin, E. A.**, försäkringsdirektör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

***Sahlin, K. Å.**, direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).

Sundin, T. W., tullpackhusförförman (utsedd av stadsfullm.).

Thörnlund, J. A. F., redaktör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Suppleanter¹⁾.

***Blom, S. T. L.**, sekreterare, stadsfullm. (utsedd av Stockholms handelskammare).

Boudrie, N. H., ombudsman (utsedd av k. m:t).

Engström, E. S., byggnadsingenjör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

***Orre, O. S. W.**, direktör (utsedd av stadsfullm.).

Svensson, H. G. E., byråsekreterare, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

***Widegren, K. R.**, civilingenjör (utsedd av stadsfullm.).

Sekreterare.

Nordström, A. A. T., hamnsekreterare (se sid. 240); tel. efter växelns stängning: 44 09 30; mottagningstid: 10—11.

Hamnstyrelsens delegerade.

Agrenius, G. B., ordf.; **Stridsberg, H. A.**, vice ordf.

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse vartannat år i december tre revisorer jämte två suppleanter för granskning av hamnstyrelsens räkenskaper och förvaltning under de två nästföljande åren.

***Eriksson, E. G.**, kammarskrivare, ordf.

***Lindestam, K. W.**, f. d. kassör.

***Sörblad, G. P. F.**, förste revisor.

Suppleanter:

***Crammer, S. Å. L.**, ombudsman.

***Hellsvik, G. I.**, studierektor, stadsfullm.

¹⁾ Vid förfall för de av stadsfullmäktige valda ledamöterna skola enligt styrelsens beslut suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanterna Orre, Widegren, Svensson och Engström; för ledamöterna Sundin och Thörnlund suppleanterna Svensson, Engström, Orre och Widegren; för ledamöterna Nordin suppleanterna Widegren, Orre, Svensson och Engström.

Hamnstyrelsens taxekommitté.

Den 16 december 1946 beslöt hamnstyrelsen tillsätta en kommitté av fem ledamöter för att verkställa revision av gällande hamn-, kanal- och slustaxor i Stockholm. En representant för Stockholms rederiförening skulle deltaga i kommitténs arbete. Val av ledamöter ägde rum samma dag.

Ledamöter.

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm., ordf.,
Linder, N. H. H., hamndirektör, **Lindskog**, O. P. F., direktör, **Stridsberg**, H. A., ombudsman (representanter för hamnstyrelsen); **Orre**, O. S. W., direktör, (representant för Stockholms rederiförening).

Sekreterare.

Nordström, A. A. T., hamnsekreterare (se nedan).

Central förvaltning.

Katarinavägen 13 A, 3 tr. (Pa: Fack, Sth 15); t. 44 09 20 (växel); expeditionstid 8,30—16,15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 8 216 700 kr. (därav engångs 20 000 kr.), dessutom förlägsmedel 811 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 8 216 700 kr.

Hamndirektör (B 7).

Linder, N. H. H. (förordn. t. o. m. $\frac{31}{5}$ 1963); mottagningstid: 10—11.

Hamndirektörens kansli.

Hamnsekreterare (27).

Nordström, A. A. T.; tel. efter växels stängning: 44 09 30.

Utredningsman (26).

Thorburn, T. W.

Kontorsassistent (12).

Forsberg, Ingrid M.

Förste vaktmästare (9)

(nuv. inneh. 10).

Westerdahl, E. O.

En telefonist.

Personalbyrån.

Personalbyrån handlägger frågor i samband med anställning och entledigande av tjänstestats- och kollektivavtalsanställd personal, avlönings- och uträkning m. m.

Personalsekreterare (24).

Hugo, A.

Kammarsskrivare (15).

Niklasson, G. H. R.

Kontorsassistent (12).

Westergren, C. E.

En *förste kontorsskrivare*, sex *kontorskrivare*, tre *kanslibiträden*.

Räkenskapskontoret.

Räkenskapskontoret åligger bl. a. att ombesörja förandet av nödiga räkenskaper, att öva tillsyn över att till styrelsens förfogande ställda medel användas i enlighet med givna föreskrifter samt att handhåva upplätelser och förvaltningen av till hamnen hörande byggnader, områden och annan egendom, i den mån detta ej åligger annan avdelning.

Instruktion. Instruktion för hamakamreren, fastställd av hamnstyrelsen 11 maj 1923 (Kf 1923: nr 21).

Hamnkamrer (26).

Leijon, R. M.; tel. efter växels stängning: 43 00 61; mottagningstid: 10—12.

Förste kammarsskrivare (17).

Larsson, T. A.; **Farman**, C. H.

Kontorsassistenter (12).

Carlsson, B. J. S.; en vakant, *tf.* **Larsson**, Elna E.

En *förste kontorsskrivare*, två *kontorskrivare*, två *kanslibiträden*, två *kontorsbiträden*, en *expeditionsvakt*, ett *expeditionsbiträde*.

Hamnkassakontoret.

Expeditionstid: 9—16 (lördagar och dag före helgdag 9—14); tel. efter växels stängning: 44 09 27.

Hamnkassakontoret ombesörjer debitering och uppbörd av hamnen tillkommande avgifter med undantag av hamnavgifter för varor, ankommande från utrikes ort, samt av transitmagasinshyror, vilka avgifter uppbäras av tullverket.

Författningar. Hamntaxa för Stockholm 11 dec. 1958 gällande fr. o. m. 1 jan. 1959 tills vidare intill utgången av år 1960 (Kf 1958: nr. 62). Taxa å hamnlotsavgifter, fastställd av ÖA 19 aug. 1957 (Kf 1957: nr 40). Taxa för gods, som efter viss tid kvarligger å stadens kajer m. m., fastställd av ÖA 1 okt. 1952 (Kf 1952: nr 66).

Intendent (22).

Sundmark, O. F.

Förste kammarsskrivare (17)

(nuv. inneh. 18).

Borgstedt, G. V. R.

Kammarsskrivare (15).

Ramsin, B.; Aulander, S. E.; Hesselgren, K. F.

Kontorsassistent (kassör) (12).

Nilsson, f. Larsson, A. A. Linnéa.

Kontorsassistent (12).

Vakant.

Trä kontorsskrivare, fem kanslibiträden, fem kontorsbiträden, en expeditionsvakt, ett expeditionsbitråde.

Hamnkotoret.

Expeditionstid: 8—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8—14); tel. efter växelns stängning: 44 09 21, 44 09 22.

Hamnkotoret handhar hamnrörelsens drift och därmed sammanhängande förhållanden samt övervakar efterlevnaden av för hamnen gällande föreskrifter.

För allmänna ordningen och säkerheten i hamnen svarar polisverket, av vilket en särskild avdelning, hamnavdelningen, är inrättad för tjänstgöring inom till hamnen hörande områden på land och vatten (se sid. 95).

Författningar: Hamnordning för Stockholm, fastställd av ÖA 15 juni 1921, med ändr. (Kf 1924: nr 90, 1948: nr 36). Ordningsföreskrifter för Karl Johansslussen, fastställda av ÖA 6 april 1936. Slusstaxa för Stockholm, fastställd av k. sjöfartsstyrelsen den 11 dec. 1953 att gälla t. v. intill utgången av år 1960. Instruktion för hamnkaptenen, fastställd av ÖA 18 febr. 1924 (Kf 1924: nr 10).

Hamnkaptten (26).

Hermanson, K. A. H. (förordn. t. o. m. 31/7 1962); tel. efter växelns stängning: 43 70 29; träffas säkrast 15—16.

Kontorsassistent (12).

Salvik, E. E.

Hamnmästare.

En vakant (19), *tf.* Sundberg, E. O. G.; en vakant (18), *tf.* Röhl, R. R. E.; tel. efter växelns stängning: 44 09 22.

Hamnlotsförmän (19).

Tel. efter växelns stängning: 44 09 23.

Söderman, J. H.

Hamnlotsar (18).

Tel., se ovan under Hamnlotsförmän.

Nordgren, P. J.; Larsson, A. B.; Röhl, R. R. E., tjl., (se ovan), *tf.* Adfeldt, A. B.; Dubois, S. O.; Frånlund, F. E. J.; Sundberg, E. O. G., tjl. (se ovan), *tf.* Öhman, F. R.; Ljungström, K. H.

Hamnlots (19,524 kr.).

Östlund, M. S.

Sexton hamnförmän, ett kanslibitråde, en motorbåtsförare.

Isbrytarfartygen.

Motorfartyget »Starkodder».

Tel. 10 84 06 (fartyget), 62 23 96, 61 24 65 (varvet å Djurgården).

Bogserbåtsbefälhavare (13).

Nylander, R. A. W.

Förste maskinist (12).

Nordström, K. B.

Övrig personal tillfälligt anställd.

Angfartyget »Sankt Erik».

Tel. 68 04 15.

Maskinchef (15).

Asplund, G. Å.

Befälhavare och övrig personal å isbrytarfartyget »Sankt Erik» utses för varje gång fartyget sättes i verksamhet.

Slussar.

År 1634 byggdes i Söderströms södra strömfåra en sluss av trä, vilken därpå åren 1639—1642 ombyggdes och bekläddes med tegel. Den första slussordningen utfärdades i september 1642. Slussen ombyggdes och utvidgades sedan vid flera tillfällen (bl. a. på 1740-talet av Polhem). Då slussen sedermera blev för liten för den växande sjöfarten, anlades en ny slussbyggnad i den norra strömfåran och denna, den hittillsvarande slussen vid Karl Johans Torg, blev färdig år 1850.

I samband med den av stadsfullmäktige den 30 mars 1931 beslutade genomgripande omregleringen av slussområdet vid Karl Johans Torg, anlades ny sluss därstädes c:a 45 meter söder om den tidigare slussgraven, vilken därvid förändrades till avtappningskanal. Samtidigt överbyggdes slussen med fasta broar på en höjd av 5,4 meter över Mälarens medelvattenyta. Slussen har därför numera en mycket begränsad användning för handelssjöfarten.

Slussen vid Skanstull (Hammarbyslussen) anlades i samband med Hammarbyledens utförande. Den öppnades provisoriskt den 1 maj 1926 och invigdes den 25 november 1929.

I sammanhang med utförande av en farled mellan Hammarby sjö och Långsjön (i Nacka) anlades en mindre sluss (avsedd för fartyg om högst 1,5 meters djupgående) av staden i Sicklasundet. Denna öppnades för trafik den 1 oktober 1930.

Slusskontoret vid Hammarbyslussen.

Skanstull, Sth SÖ; t. expeditionen: 40 93 49; slussvakterna: 41 14 27. Slussen hålles öppen för trafik hela dygnet.

Föreskrifter. Föreskrifter för trafikerande av Hammarbyleden, fastställda av ÖÄ 16 mars 1944, med ändr.

Slussförmän (11).

Englund, K. G. P.

Slussförmän (10).

Ericsson, E. H.; en vakant, *tf.* Engström, O. G. L.

En *förste kontorsskrivare*, fyra *slussvakter*.

Slusskontoret vid Karl Johanslussen.

Karl Johans Torg, Sth SÖ; t. 43 43 13; tider för slussning under tiden den 1 januari—den 30 april och den 1 oktober—den 31 december söckendagar mellan 7—13 och 14—17 (sön- och helgdagar hålles slussen stängd), under tiden den 1 maj—den 30 september alla dagar 7—23 (slussningen är under tiden 1 juni—30 september avgiftsfri för motorbåtar och turistbåtar).

En *slussvakt*.

Sicklaslussen.

Henriksdalshamnen, Sth SÖ; t. 42 08 46. Slussen öppnas efter anfordran under expeditionstid alla dagar 8—18.

En *slussvakt*.

Hamnbyggnadsavdelningen.

Hamnbyggnadsavdelningen handhar nybyggnad och underhåll av hamnanläggningar i såväl tullhamnen som frihamnen, ävensom av under hamnstyrelsens förvaltning ställda byggnader, slussar, kanaler och andra anläggningar samt broar.

Den 17 december 1943 beslöt stadsfullmäktige att brokonstruktions- och brobyggnadsarbeten skulle successivt, så snart förhållandena det medgäve, sammanföras hos gatukontoret. Efter erhållet uppdrag ha hamndirektören och gatudirektören den 20 december 1953 framlagt en plan för omorganisation av hamnbyggnadsavdelningen, innebärande bl. a. att förvaltningen av stadens broar uppdelas mellan gatukontoret och hamnbyggnadsavdelningen.

Instruktion. Instruktion för överingenjören vid hamnstyrelsens hamnbyggnadsavdelning (hamnbyggnadschefen), fastställd av hamnstyrelsen 29 april 1941 (Kf 1941: nr 11).

Överingenjör (hamnbyggnadschef) (B 5).

Åkermark, J. Hj. T.; tel. efter växels stängning: 40 52 14; mottagningstid: 14—16.

Förste kontorsskrivare (11).

Andersson, Anna-Lisa.

Utredningsbyrån.

Förste avdelningsingenjör (27).

Enekull, T. E.

Ingenjör (22).

Talo, B. J.

Ingenjör (19).

Jurdahl, K. B.

Ingenjör (17).

Gustafson, J. I.

Tre *ritare*, ett *ritbiträde*, en *förman*, en *aspirant*.

Konstruktionsbyrån.

Förste ingenjör (B 2).

Kullgren, M. F.; mottagningstid: 14—16.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Lundqvist, T. R.; Leimdörfer, P.; Heijkenskjöld, C. L.

Ingenjörer (22).

Penno, E.; Låcgälv, P. N.; Avander, A. E.; en vakant.

Ingenjörer (24,000—21,648 kr.).

Wieckmann, H. E. R.; en vakant.

Ingenjör (20).

Lindström, B. E.

Ingenjör (19).

Vakant, *tf.* Dunger, C.-G.

Ingenjörer (17).

Jansson, H.; Dunger, C.-G., tjl. (se ovan), *tf.* Engmark, B. E.

Konstruktörer (15).

Johansson, E. A.; Hjertén, B.

Tre *ritare*.

Underhålls- och nybyggnadsbyrån.

Förste ingenjör (B 1).

Peterson, S. E.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Bodin, C.-A. A.; Tall, G. N. A.

Ingenjör (20).

Bergström, B. A.

*Ingenjörer (19).*Vakant, *tf.* Lööv, F. W.; t. 43 04 89; Avander, A. E., tjl. (se sid. 242).*Ingenjörer (17).*Lööv, F. W., tjl. (se ovan), *tf.* Jungmén, K. E. H.; Schwartz, G. E.; t. 43 14 89.*Öververkmästare (17).*

Bennbäck, A. I.; t. 40 91 05; Andersson, K. Gösta, stadsfullm.; t. 67 39 34.

Kontorsassistent (12).

Leijld, A. V. J.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*, två *expeditionsvakter*, sex *förste verkmästare*, sju *verkmästare*, en *förrådsmästare*, en *förrådsförman*, fyra *förmän*, två *verkmästarbiträden*, sex *aspiranter*, 171 *arbetare*.

Varvet å Djurgården.

Allmänna Gränd, Sth NO; t. 61 24 65 (bogseringar), 62 23 96 (förrådet); expeditionstid: 7—16,30 (lördagar och dag före helgdag 7—13).

Varvet å Djurgården handhar hamninventariers underhåll och drift, uthyrning av dylik materiel (mudderverk, pråmar, flottar, kranar, kompressorer och pumpar m. m.) samt bogserbåtsverksamheten. Vidare ombesörjer varvet utsättning, skötsel och underhåll av fyrar och sjömärken inom hamnområdet.

Ingenjör (17).

Lilja, B. E.; t. 62 46 45.

*Kontorsassistent (12).*Hannéll, L. B., tjl. (se sid. 126), *tf.* Forssberg, K. I. E.

En *kontorsskrivare*, en *förste verkmästare*, två *verkmästare*, en *förrådsförman*, två *bogserbåtsbefälhavare*, tre *muddermästare*, en *aspirant*, 62 *arbetare*.

*Husbyggnadsbyrån.**Förste avdelningsingenjör (26).*

Kvarnsell, G. B.; t. 42 05 13.

Ingenjör (22).

Andersson, T. C.-G.

*Ingenjör (17).*Fridsberg, G. F., tjl. (se sid. 190), *tf.* Cronsiö, Å. L. F.

En *konstruktör*, en *ritare*, en *förman*, en *arbetare*.

*Inköpsbyrån.**Intendent (22).*

Nyström, K. G.

Förste kammarskrivare (17).

Söderkvist, G. A.; t. 44 09 20; tel. efter växelns stängning: 44 09 25.

Kammarskrivare (15).

Malmberg, G. H. E.

Kontorsassistenter (12).

Liljensjö, K. G.; Lillieqvist, E. E.

Två *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, en *förrådsmästare*.

Oljehamnen, Loudden.

Tel. 63 40 71.

Föreståndare (17).

Bergman, B. F.

Biträdande föreståndare (13).

Edström, C. O.

Materialprovningslaboratoriet.

Götgatan 132, Sth SÖ; t. 44 01 60; expeditionstid: 9—17 (lördagar och dag före helgdag 8—13).

Materialprovningslaboratoriet utför metallografiska undersökningar, kemiska analyser, utmattningsprovning av stål samt betongprovning och rostskyddsundersökning m. m. för stadens verk samt i viss utsträckning för enskilda uppdragsgivare. Laboratoriet handhar leveransbesiktningar av såväl betong- som stålkonstruktioner samt förfogar över ett antal bilburna röntgenapparater.

Laboratorieföreståndare (27).

Sabelström, S. C. B.

Ingenjör (22).

Hellberg, H. A.

Ingenjör (24,000 kr.).

Vakant.

Ingenjör (19).

Gustafsson, E.

Ingenjör (17).

Vakant.

En *förste kontorsskrivare*, ett *kansli-biträde*, ett *kontorsbiträde*, 21 *arbetare*.

Maskinavdelningen.

Katarinavägen 13 A, 5 tr. (Pa: Fack, Sth 15); t. 44 09 20; expeditionstid: 8,30—16,15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14); t. efter växelns stängning: 44 09 26.

Maskinavdelningen handhar maskinella nybyggnader samt drift och underhåll av hamnkranar, kranreparationsverkstäder, rörliga broar, hissar, elektriska anläggningar och slussmaskinerier m. m.

Instruktion. Instruktion för förste ingenjören [överingenjören] vid hamnstyrelsens maskinavdelning (maskinavdelningschefen), fastställd av hamnstyrelsen 26 mars 1941 (Kf 1941: nr 10).

Överingenjör (B 4).

Hedlund, P. A.; tel. efter växelns stängning: 40 22 10; mottagningstid: 13,30—14.

Förste avdelningsingenjör (26).

Emling, E. O. H.

Ingenjörer (22).

Liebhenthal, R. T. H.; Heiner, A.; Bergh, B. A.; Ring, L. A.¹⁾

Ingenjör (19).

Söderström, G. W.; tel. efter växelns stängning: 44 09 26.

Arbetsstudietekniker (15).

Dahlström, S. G.

Kammarsskrivare (15).

Mac Whooll, G. T.

Fem *förste kontorsskrivare*, två *kontorsskrivare*, ett *kontorsbiträde*, ett *expeditionsbiträde*, en *ritare*, fem *förste verkmästare*, en *pontonkransbefälhavare*, fyra *verkmästare*, två *förste maskinister*, 151 *arbetare*.

Broar.

Föreskrifter. Föreskrifter för trafikerande av Hammarbyleden, fastställda av ÖÅ 16 mars 1944, med ändr.

¹⁾ Ackords- och säkerhetsingenjör med placering tillsvidare på maskinavdelningen.

Danviksbron.

Tel. 40 25 11.

Bron öppnas för sjöfarten enligt särskild tidtabell.

Tre *brovakter*.

Skanstullsbron.

Tel. 40 06 88.

Gamla Skansbro öppnas för sjöfarten efter anfordran å tider, då Hammarbysslussen hålles öppen, dock med undantag av vardagar kl. 6,30—7.

Tre *brovakter*.

Liljeholmsbron.

Tel. 45 14 08.

Bron öppnas för sjöfarten enligt särskild tidtabell.

Tre *brovakter*.

Nockebybron.

Tel. 99 01 72.

Bron öppnas för sjöfarten efter anfordran, då is ej hindrar.

Tre *brovakter*.

Mälärvarvet.

Långholmen, Sth SV; t. 68 04 15 (växel); expeditionstid: 8—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8—13).

Mälärvarvet, som sedan år 1903 drivits i stadens regi, utför reparationer och ombyggnader av fartyg, broar, kranar o. dyl. samt tillverkar järnkonstruktioner till husbyggnader, räcken etc. på uppdrag av stadens och statliga myndigheter samt enskilda företag.

Avdelningsingenjör (25).

Johansson, G. V.

Ingenjör (19).

Härse, G. B.

Kammarsskrivare (15).

Almqvist, G. E.

Öververkmästare (19,032 kr.).

Vakant, *tf.* Jonasson, K. H.

En *ritare*, en *förste kontorsskrivare*, två *kontorsskrivare*, två *kontorsbiträden*, tre *förste verkmästare*, 85 *arbetare*.

Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Lokaler och telefoner: se nedan under de olika avdelningarna. Styrelsen sammanträder i regel i stadshuset en gång i månaden kl. 11.

Stadsfullmäktige beslöt den 1 juni 1907 att för skötseln av det samtidigt beslutade slakthuset inrätta *Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse*. Den 16 december 1907 beslöt stadsfullmäktige att med giltighet fr. o. m. år 1909 åt styrelsen även uppdraga förvaltningen av stadens saluhallar och på torgen uthyrda försäljningsplatser m. m.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen har bl. a. att ombesörja de förvaltningsuppgifter, som numera obligatoriskt åvila staden jämlikt lagen angående köttbesiktning och slakthus den 11 maj 1934. Styrelsen har till uppgift: att handhåva förvaltningen dels av slakthuset med tillhörande besiktningssbyrå och destruktionsanstalt, marknadsplats för kreaturshandel, partikötkhall samt kyl- och fryshus, dels av stadens saluhallar och salutorg; att främja och organisera tillförseln av livsfröndheter till huvudstaden och handeln med sådana fröndheter därstädes samt i övrigt vidtaga sådana åtgärder, som enligt gällande föreskrifter tillkomma styrelsen; att avgiva förslag till taxor och reglementen, som skola fastställas av statlig myndighet, samt i övrigt utfärda taxor, reglementen och ordningsföreskrifter, som erfordras för de under styrelsen lydande anstalterna samt att omhändervärd de övriga angelägenheter, vilka enligt lag eller författning ankomma på styrelsen eller åt styrelsen av stadskollegiet överlämnas.

Åt styrelsen har jämväl uppdragits att handlägga ärenden rörande tillämpning av butikstängningslagen.

Rörande styrelsens befattning med vissa kristidsärenden, se sid. 249.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter. Tre av dessa ledamöter jämte tre suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år. Stockholms läns och stads hushållningssällskap utser därjämte för ett år i sänder en ordinarie ledamot och en suppleant. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Chef för de under styrelsens förvaltning lydande anstalterna är direktören, för vilken särskild av slak-

hus- och saluhallsstyrelsen utfärdad instruktion gäller.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter ägde rum den 8 december 1957 och den 15 december 1958.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse, fastställd av ÖÅ 20 nov. 1940 (Kf 1940: nr 67). Instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsens direktör, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 28 sept. 1934 (Kf 1934: nr 45).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 4 450 700 kr. (däruv engångs 47 000 kr.); kapitalbudgeten, låneandel inom linjen 4 150 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 5 332 900 kr.

Slakthus- och saluhallsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

*Carbell, E. E. E., byråchef.

Övriga ledamöter.

*Canholm, C. E., köpman.

Gustafsson, E. V., assistent.

Österberg, T. L., direktör (utsedd av hushållningssällskapet).

Suppleanter¹⁾.

*Ahlberg, Iris, intendent, fru, stadsfullm.

*Carlsson, A. A., ombudsman.

Nigell, N. H., trädgårdsmästare (utsedd av hushållningssällskapet).

Wennerholm, H. A. C., jur. kand.

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden och ledamoten Canholm suppleanten Wennerholm; för vice ordföranden och ledamoten Gustafsson suppleanterna Carlsson och Ahlberg. Därest denna ordning icke kan upprätthållas, skola de av stadsfullmäktige valda suppleanterna inträda efter tjänstetid i styrelsen resp. levnadsålder.

SIS

Sekreterare (1,500 kr.).

Dahlén, S. G., fastighetssekreterare (se sid. 157).

Slakthus- och saluhallsstyrelsens delegerade.

Delegerade för butikstängningsärenden.

Agrenius, G. B., ordf.; Canholm, C. E.; Gustafson, E. V.

Delegerade för byggnadsärenden.

Agrenius, G. B., ordf.; Carbell, E. E. E.

Revisorer.

Gemensamma för gatunämnden m. fl. (se sid. 182).

Förvaltning och anstalter.

Huvudkontoret.

Kungsgatan 67 C, 3 tr. (Pa: Fack, Sth 1; postgirokonto nr 1133); t. 10 41 93, 10 41 97, 20 24 01, 20 24 02, resp. tjänstemän, se nedan; expeditionstid: 8,30—12, 13—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—12, 12,30—14).

Instruktion. Instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsens kamrer, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 12 maj 1942 (Kf 1942: nr 31).

Stat år 1959. (Central förvaltning.) Utgifter: driftbudgeten 266 400 kr. (därav engångs 2 000 kr.); inkomster: driftbudgeten 266 400 kr.

Direktör (B 6).

Karlöf, J. I. (förordn. t. o. m. ^{30/11} 1964); t. 10 41 93, 20 24 01; träffas efter överenskommelse.

Kamrer (22)

(nuv. inneh. 24).

Frost, S. E.; t. 20 24 02; träffas efter överenskommelse.

Sekreterare (20).

Nilsson, E. B.; t. 20 24 01.

Förste kammarskrivare (17).

Sjöstadius, S. A. O.; t. 10 41 97.

Kontorsassistent (12).

Friedner, L. G., tjf. (se sid. 247).

Förste kontorsskrivare (11).

Gärdfalk, f. Lindstedt, Ingegerd A.; t. 10 41 93.

Ett kanslibiträde, en expeditionsvakt.

Slakthuset m. m.

Johanneshov (Pa: Fack, Sth 1); tel.: kontoret 49 47 47; expeditionstid 8—15, lördagar och dag före helgdag 8—13; slakthallarna hållas öppna vardagar utom lördagar 7—11 (stora slakthallen) och 11—15 (lilla slakthallen), (vid behov kan förlängning av dessa tider medgivas); kyl- och fryshusen 6,30—9, 12—15,30, lördagar 6,30—8,30, 11—13; köttbesiktningsbyrån vardagar utom lördagar 9—11; övriga lokaler 7—15,30, lördagar 7—12. Resp. tjänstemän, se nedan, och i övrigt telefonkatalogen.

Sedan efter framtällning av Stockholms stadsfullmäktige en ändring år 1905 i då gällande lagstiftning angående köttbesiktning och slakthus möjliggjort förläggandet av ett slakthus utanför stadens eget område, beslöt stadsfullmäktige den 15 juni samma år att å stadens egendom Enskede i Brännkyrka anlägga ett slakthus med tillhörande kreatursmarknad. Arbetets utförande uppdrogs år 1907 åt den då bildade slakthus- och saluhallsstyrelsen. 1908 beviljades koncession för järnväg från slakthuset till västra stambanan. Sedan slakthuset, som inalles kostat omkring 6,400,000 kr., början av år 1912 blivit färdigt, öppnades detsamma till allmänt begagnande den 5 februari 1912. Slakthustväng infördes därefter i Stockholm den 8 februari 1912.

Enligt nu gällande lag av den 11 maj 1934 angående köttbesiktning och slakthus innefattar slakthustväng förbud att inom stadens område slakta storboskap, kalvar, får, getter, svin och hästar annorstädes än vid stadens offentliga slakthus. S. k. »nödslakt», föranledd av djurs hastiga insjuknande, olyckschändelse e. d., får dock ske utom slakthuset, men skall då hela djuret ostyckat föras dit. Slakthustväng må beslutas skola gälla, sedan offentligt slakthus, enligt av medicinalstyrelsen (numera veterinärstyrelsen, se nedan) gillad plan, blivit uppfört och efter av medicinalstyrelsen (veterinärstyrelsen) föranstaltad avsyning godkänt samt under villkor att genom stadens försorg och på dess bekostnad anställas de besiktningsveterinärer och vidtagas de övriga åtgärder, som för slakthusets behöriga skötsel äro nödiga. Inom område, där slakthustväng gäller, må icke till människoföda avsett färskt kött saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras, med mindre djuret slaktats i offentligt slakthus eller kontrollslakteri. Denna föreskrift trädde i tillämpning den 1 januari 1939. Enligt särskilda beslut av k. mt får dock kött av djur, som slaktats på vissa skärgårdsöar, säljas i Stockholm, sedan besiktning av köttet skett vid slakthusets köttbesiktningsbyrå. Veterinärstyrelsen har fr. o. m. den 1 juli 1947 övertagit medicinalstyrelsens befattning med samtliga frågor rörande slakthusväsendet. Ersättning för disponerandet av slaktlokaler utgår enligt fastställt taxa, likaså avgifter för platser i kyl- och frys-

husen, där kött får förvaras. Kött av å slakthuset slaktade djur, vilket vid besiktning godkännts, åsättes oval stämpel i blå färg med orden »Statskontroll nr 1, Sverige» och ovanför denna stadens vapen.

Samtidigt med slakthustvånget infördes köttbesiktningstvång, innefattande förbud att saluföra till människoföda avsett kött, därest icke köttet blivit godkänt vid besiktning av veterinär. Besiktningen av till staden införd icke kontrollslaktat kött sker vid slakthuset. Det vid slakthusets besiktningsbyrå undersökta och godkända köttet åsättes oval stämpel i röd färg, därest köttet företetts för besiktning med vissa vidhängande organ, samt i annat fall rektangulär stämpel i röd färg. Därest köttet får försälas i Stockholm, skall vid stämpeln anbringas siffran »1» i röd färg. Kött, som vid besiktning befinnes otjänligt till människoföda, skall genom besiktningsveterinärs försorg och under hans kontroll användas till tekniskt bruk eller på annat sätt oskadliggöras. Destrueringen av hälsovådligt kött skedde, innan den för ändamålet byggda destruktionsanstalten vid slakthuset togs i bruk i september 1937, vid Stockholms stads destruktionsanstalt vid Lövsta.

Kontroll över den sanitära beskaffenheten av i staden saluhållet kött samt importerat kött verkställs av hälsovårdsnämnden (se sid. 512).

Å kreatursmarknaden vid slakthuset äger handel rum med sådana djur, som äro avsedda att slaktas i slakthuset eller äro s. k. livdjur. Tillförsel av djur sker dels per järnväg genom den staden tillhöriga, av statens järnvägar trafikerade Ny b o d a—E n s k e d e järnväg, dels ock landsvägsledes. Varje anlänt djur besiktigas före införandet å marknaden. Lossning, skötsel och utfodring av djuren verkställas, om så önskas, av anstalten enligt taxa.

Veterinärer vid slakthuset förordnas av veterinärstyrelsen efter hörande av slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Författningar m. m. Lag 11 maj 1934 ang. köttbesiktning och slakthus, med ändr. (se L.). K. brev till Ö Å 30 aug. 1907 ang. inrättande av offentligt slakthus för Stockholms stad utom stadens område m. m. (Kf 1907: sid. 289). Taxa för Stockholms stads offentliga slakthus och för köttbesiktningen m. m. inom staden, fastställd av veterinärstyrelsen 30 dec. 1957 (Kf 1957: nr 58). Ordningssattda för Stockholms stads offentliga slakthus, fastställd av Ö Å 4 dec. 1911, med ändr. 31 dec. 1924 och 31 juli 1936. Instruktion för förste besiktningsveterinären vid Stockholms stads slakthus, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 5 okt. 1911 (Kf 1911: nr 96). Instruktion för driftsingenjören [förste avdelningsingenjören] vid Stockholms stads slakthus, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 12 maj 1942 (Kf 1942: nr 32).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 2 496 500 kr. (därav engångs 45 000 kr.); kapitalbudgeten, lånemedel inom linjen 400 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 2 962 900 kr.

Förste besiktningsveterinär (26).

Petrelus, T.; t. 49 02 42.

Förste avdelningsingenjör (26).

Nelson, L. J. K.; t. 49 00 58.

Besiktningsveterinär (23).

Martelius, O. L. M.; t. 49 02 42.

Förste kammarskrivare (17).

Lindqvist, C. F.; t. 49 47 47.

Ingenjör (17).

Borg, B. W.; t. 49 00 85.

Maskinmästare (13).

Smith, P. J.; Stridh, B. O. H.; t. 49 85 59.

Slakthusinspektör (12).

Dahlin, K. J.; t. 49 00 54.

En vaktmästare, ett kanslibitråde, en laboratris, två mikroskopister.

Saluhallar och salutorg.

Expeditionen.

Centralsaluhallen, Kungsgatan 67 C, 2 tr. (Pa: Fack, Sth 1); t. 10 41 91, 10 41 97, resp. tjänstemän se nedan; expeditiions-tid: 8,30—12, 13—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—12, 12,30—14).

Instruktion. Instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsens inspektör, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 12 maj 1942 (Kf 1942: nr 33).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 1 687 800 kr.; kapitalbudgeten, lånemedel inom linjen 3 750 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 2 103 600 kr.

Inspektör (20).

Svanbom, S. O., tjl., tf. Holmberg, B. L.; t. 10 41 91; träffas säkrast 11—11,30.

Kammarskrivare (15).

Holmberg, B. L., tjl. (se ovan), tf. Friedner, L. G.; t. 10 41 91.

Maskinmästare (13).

Vakant; t. 10 60 18.

Hallmästare (12).

Grönstedt, E. G.; t. 10 41 91.

Partikötthallen.

Johanneshov (Pa: Fack, Sth 1); hallen hålles öppen för försäljning 6—16 (lördagar och dag före helgdag 6—14).

Denna hall, som byggdes år 1936 för att åstadkomma en centralisation av partihandeln med kött, innehåller en stor försäljningslokal jämte kylrum samt kontorslokaler. Hallen är sedan den 1 april 1944 uthyrd till Sveriges slakterförbund.

Partifiskhallen.

Blegholmsgatan, Sth C; hallen hålles öppen för försäljning 6—12.

År 1910 öppnades en provisorisk hall för partiförsäljning av färsk fisk och skaldjur. Sedan lokalerna på grund av den starkt ökade omsättningen visat sig otillräckliga, uppfördes år 1920 i fiskhallens närhet ett försäljningsskjul, varjämte under år 1932 en utvidgning av hallen vidtogs.

De provisoriska byggnaderna ersattes år 1939 med en ny partihall, som i bottenvåningen inrymmer försäljningslokaler, i källaren kyl- och frysrum samt en trappa upp kontorslokaler.

Stadga. Stadga för partifiskhallen, fastställd av ÖÅ 18 mars 1939, med ändr. 19 juni 1942 (Kf 1939: nr 1, 1942: nr 62).

Partihallen för trädgårdsprodukter. (Klarahallen.)

Klara Strand, Sth C; t. 10 98 14; hallen hålles öppen för försäljning: 1 nov.—31 dec. 6,30—16; 1 jan.—31 mars 7—16; under övriga delar av året 6—16.

Denna hall, som öppnades den 1 juni 1933, är avsedd för partihandel med trädgårdsprodukter. I bottenvåningen finnas saluplatser samt i källaren förvaringslokaler.

Partiprisnoteringar sätts genom en särskild noteringskommission (se sid. 249).

Stadga m. m. Stadga för Klarahallen, fastställd av ÖÅ 10 maj 1933, med ändr. 23 maj 1934 och 19 juni 1942 (Kf 1933: nr 22, 1934: nr 13, 1942: nr 95). Slakthus- och saluhallsstyrelsens taxa & avgifter inom Klarahallen 20 juni 1933.

Centralsaluhallen.

Kungsgatan 67 C, Sth C; t. 10 41 92; centralsaluhallen hålles öppen 7—18; partiförsäljningen börjar kl. 7; minuthandeln kl. 8.

Den år 1907 av Stockholms stadsfullmäktige beslutade centralsaluhallen öppnades för allmänt bruk den 3 december 1912.

Byggnaden består av en källarvåning i höjd med Gamla Brogatan, bottenvåning med huvudingång från Kungsgatan samt fyra trevånings hörnpartier. Källaren, som med sin godsstation

står i direkt förbindelse med statens järnvägsnät, innehåller dels partihandelslokaler, dels kylrum och andra förvaringslokaler för olika slag av livsmedel. Bottenvåningen upptages av salustånd för försäljning i parti och minut av livsmedel och blommor samt ett rökeri.

Stadga m. m. Stadga för Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av ÖÅ 14 dec. 1912, med ändr. 22 okt. 1926 (Kf 1912: nr 91, 1926: nr 56). Taxa & avgifter, som uppbäras inom Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av slakthus- och saluhallsstyrelsen 2 nov. 1917, med ändr. 14 sept. 1920 (Kf 1917: nr 167, 1920: nr 197).

Övriga under styrelsens förvaltning stående saluhallar äro:

Hötorgshallen med 49 förs.-platser.
Östermalms saluhall » 104 » »

Fiskförsäljningsbryggan vid Mälartorget flyttades år 1954 till kajen vid Kornhamnstorg och inreddes för handel även med kött, specier och grönsaker. Salustånden utgöra 30 st.

Ovanstående hallar hållas öppna samma tider, som gälla för butikshandeln i Stockholm.

Den 20 november 1952 tillsatte stadskollegiet en kommitté för utarbetande av en generalplan för partihandeln med livsmedel i Stockholm, se sid. 543.

Salutorg.

Den 15 oktober 1917 beslöt stadsfullmäktige, att fr. o. m. den 1 juli 1918 samtliga salutorg skulle ställas under slakthus- och saluhallsstyrelsens förvaltning och att upplåtna försäljningsplatser skulle avgiftbeläggas. Styrelsen bemyndigades därjämte att bestämma och uppbära utgående avgifter.

Bestämmelser angående upplåtande av försäljningsplatser återfinnas i § 4 av Torghandelsstadga för Stockholms stad samt i av styrelsen utfärdad stadga för försäljningsplatser i salutorg i Stockholm.

Salutorgen äro: Klaratorgen, Hötorget, Östermalmsgat, Kornhamnstorg, Odentorget, östra delen av Medborgarplatsen, Årsta Torg och Kärrtorps Torg.

Samtliga salutorg äro avsedda för försäljning av vissa slag av livsmedel (ej kött och viktualier, i regel ej heller fisk), trädgårdsprodukter (svenska), blommor, julgranar, hemslöjdsalster m. m. Klaratorgen äro huvudsakligen avsedda för partihandel, övriga torg endast för minuthandel.

Saluplats upplåtes för längre tid (fast saluplats) eller för dagen (tillfällig saluplats). Fördelningen av antalet fasta och tillfälliga saluplatser å de särskilda salutorgen bestämmas av slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Angående tiden för torghandelns bedrivande är följande stadgat:

På Klaratorgen får handel pågå alla vardagar kl. 6—16 under tiden april—oktober,

kl. 6,30—16 under november—december samt kl. 7—16 under januari—mars. Minuthandel får dock icke äga rum före kl. 8.

På övriga salutorg får handel bedrivas vardagar följande tider: måndag—fredag från kl. 8 till kl. 18 samt lördag från kl. 8 till kl. 16 under tiden fr. o. m. den 25 juni t. o. m. den 31 augusti och till kl. 17 under övrig del av året.

Författningar. Torghandelsstadga för Stockholms stad, antagen av stadsfullmäktige den 17 juni 1958 och fastställd av överståthållarämbetet den 17 juli 1958, med ändr. (Kf 1958: nr 6, 1959: nr 2). Stadga för försäljningsplatser å salutorg i Stockholm, utfärdad av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 6 augusti 1918 (Kf 1934: nr 18), med ändr. 17 april 1934, 16 juni 1942 och 15 febr. 1952 (Kf 1952: nr 10, suppl. nr 2).

Noteringskommission för partiprisnoteringar å trädgårdsprodukter.

Enligt slakthus- och saluhallsstyrelsens beslut upprättas regelbundna efterhandsnoteringar rörande partipriser å frukt, bär och grönsaker, som försäljas i Klarahallen och å Klaratorgen. Erforderliga prisuppgifter införskaffas från ett flertal försäljare å dessa platser, varefter uppgifterna efter verkställd bearbetning överlämnas till en av styrelsen för ändamålet tillsatt noteringskommission, bestående av fem ledamöter och fem suppleanter, vilka utsetts efter förslag från sammanslutningar av näringsidkare inom olika branscher.

Noteringarna sättas och offentliggöras i regel enligt följande plan.

Under tiden 16 dec.—28 febr. varje torsdag, 1—31 mars och 1 okt.—15 dec. varje tisdag och torsdag samt 1 april—30 sept. alla söckendagar utom lördagar. Skulle helgdag infalla å tisdag eller torsdag under tid, då endast en eller

två noteringar sättas i veckan, förflyttas noteringen till närmast föregående eller efterföljande dag.

Ledamöter.

Karlöf, J. I., direktör, ordf.; **Johansson, E. O.**, trädgårdsmästare (för hyresgästföreningen i Klarahallen); **Westling, K. E.**, trädgårdsmästare (för Stockholms Handelsträdgårdsmästareförening); **Hedén, K. A.**, köpman (för föreningen Stockholms potatis- och grönsaksgrossister); **Olsson, C. G.**, köpman (för Stockholms livsmedelshandlareförening).

Suppleanter¹⁾: **Holmberg, B. L.**, tf. inspektör; **Gussander, A. E.**, trädgårdsmästare; **Fredriksson, J. F.**, handelsträdgårdsmästare; **Andersson, S. O. H.**, direktör; **Engström, T. E.**, köpman.

Kristidsförvaltningen.

Expedition: Kungsgatan 67 C, 3 tr.
(Pa: *Fack, Sth 1*); t. 20 24 01.

Kontorstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14); expeditionstid för allmänheten: 8,30—15,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Rörande kristidsförvaltningen och dess verksamhet under åren 1939—1953 hänvisas till 1954 års edition av kalendern sid. 255.

Av kristidsförvaltningens uppgifter kvarstå numera endast sådana av beredskapskaraktär.

Kristidsförvaltningens expedition.

Sekreterare (20).

Nilsson, E. B.; t. 20 24 01 (se sid. 246).

¹⁾ Suppleanterna upptagas här i samma ordningsföljd som de ledamöter, vilkas ersättare de enligt styrelsens beslut i första hand skola vara.

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd

jämte i samband därmed stående institutioner.

Handels- och sjöfartsnämnden.

*Börshuset, Sth C; t. 10 56 38; expediti-
onstid: 10—15, lördagar och dag före helg-
dag 10—12.*

Stadsfullmäktige beslöt den 1 augusti 1866 att tillsätta *Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd*, en nämnd med särskild kännedom om handel och skeppsrederi samt med uppdrag att fullgöra de i kungl. kommerskollegii kungörelse den 27 mars 1866 omförmälda, stadens handelsförening eller föreningens fullmäktige förut tillhörande åligganden. Instruktion för nämnden fastställdes den 24 september 1867, och ny sådan utfärdades den 8 februari 1901. I samband med den kommunala omorganisationen år 1920 fastställdes ny instruktion (med i huvudsak formella ändringar av den föregående) för nämnden den 19 mars 1920. Nu gällande instruktion utfärdades den 20 november 1940.

Handels- och sjöfartsnämnden har bl. a. att: ägna sin uppmärksamhet åt frågor, som hava sammanhang med stadens handel och sjöfart samt hos stadsfullmäktige och stadskollegiet ävensom stadens nämnder göra de framställningar, som i dylika frågor kunna av nämnden finnas behöfliga; pröva behov av och antaga mäklare; återkalla mäklares uppdrag; uppgöra förslag å personer att verkställa besiktning enligt sjölagen; vid tillsättande av dispasschör och dispasschörsassistent yttra sig om sökandes lämplighet; efter anmodan av överståthållarämbetet yttra sig i fråga angående behov av notarius publicus samt då sådan eller biträdande notarius publicus befattning förklarats ledig, avgiva yttrande angående sökandes skicklighet och lämplighet; vaka över gällande författnings efterlevnad i avseende å mäklares, dispasschörs och dispasschörsassistenters tjänsteutövning ävensom över att notarius publicus, biträdande notarius publicus och särskild förordnad vikarie fullgöra dem åvilande skyldigheter, ägande nämnden för sådant ändamål från dessa befattningshavare infordra upplysningar rörande förhållanden i tjänsten; vid tvist mellan notarius publicus och dennes ersättare medla mellan dem samt då tvisten gäller storleken av arvode avgöra tvisten samt

att i övrigt handhava de uppgifter, som enligt lag eller författning ankomma å nämnden.

Det åligger nämnden att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Nämnden består av tolv ledamöter, som stadsfullmäktige inom eller utom sig utse för två år i sänder. Nämnden utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Det borgarråd, under vars föredragningskyldighet nämndens arbetsområde faller (borgarrådet för industreroteln), äger närvara vid nämndens sammanträden samt deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter ägde rum den 16 december 1957 och den 15 december 1958.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd, fastställd av ÖA 20 nov. 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 68 1947: nr 80).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 5 700 kr.

Handels- och sjöfartsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Högberg, P. E., skeppsredare.

Vice ordförande.

Söderberg, R. O., generalkonsul.

Övriga ledamöter.

Apelqvist, K. A. S., försäkringsdirektör.

*Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.

*Carlsson, C. W., direktör, stadsfullm.

*Gillberg, J. A. E., direktör.

Huss, E. J., borgarråd, stadsfullm.

*Johnson, A. Ax:son, bergsingenjör.

Larsson, E. R., ombudsman.

*Lindqvist, C. C. N. N. Ch., direktör.

Wikström, F. E., direktör.

*Österberg, S. E., kommerseråd.

Sekreterare (2,184 kr.).

Nylén, N. A., kapten; t. 10 56 38.

Ett skrivbiträde.

Revisorer.

Gemensamma för stadskollegiet m. fl. (se sid. 123).

Stadsmäklare.

De officiella mäklarna antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten.

Mäklare (stadsmäklare) må i städerna antagas för att, när de varda därom anlitade, biträda vid köp och försäljning av varor, [fastigheter], fartyg eller andelar däri, växlar och andra värdepapper samt vid uppgörande av avtal om försträckning, hyra, arrende och försäkring ävensom av andra likartade avtal. Det åligger mäklare att över alla av honom slutade avtal med undantag av dem, som angå penningförsträckningar, upprätta och med sitt namn underteckna slutsedel, noggrant upptagande kontrahenternas namn, avtalets beskaffenhet och föremål jämte belopp och pris m. m. Alla av honom avslutade avtal skola för varje dag införas i en särskild med magistratens sigill försedd bok. Mäklare vare förbjudet att idka handel med växlar eller andra värdepapper, varor eller annat, ej heller må han vara sysselman (prokurist), handelsombud eller handelsbiträde åt köpman.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Författning. K. mäklareordningen 9 juni 1893, med tillägg och ändr., se L.

Mäklare.

Jennel, C. E. R. (spannmål, frö, foderämnen m. m.); Polhemsgatan 4, Sth K; t. 52 55 11, 52 55 22.

Notarii publici.

Notarii publici i Stockholm antagas av överståthållarämbetet till det antal, som k. m:t efter hörande av handels- och sjöfartsnämnden bestämmer. Då notarius publicusbefattning blivit ledig, skall överståthållarämbetet bl. a. från nämnden inhämta yttrande angående sökandes skicklighet och lämplighet. Notarius publicus är skyldig att, då han därtill anlitats, upptaga protest enligt växellagen och checklagen. Det åligger även notarius publicus att inom staden företaga andra

förrättningar, vilka enligt allmän lag eller särskilda författningar ankomma på honom; dock är han icke pliktig åtaga sig delgivande av stämning eller annan handling. Notarius publicus åligger ock, då han därom anmodas och förrättningen kan företagas inom staden; att bestyrka namnunderskrifter, avskrifter och andra uppgifter rörande innehåll i företedda handlingar; att såsom vittne närvara vid tillslutande eller öppnande av förvaringsrum ävensom vid åsättande eller borttagande av försegling; att kontrollera lotteridragningar samt verkställa utlottningar angående obligationer, aktier och andra värdehandlingar; att eljest efter företagen kontroll eller undersökning avgiva förklaring rörande därvid iakttaget förhållande; att upptaga förklaringar rörande förhållanden av rättslig eller ekonomisk betydelse ävensom till tredje man överlämna förklaringar av sådan art samt att bekräfta, att myndighet eller person är behörig att företaga viss tjänsteåtgärd eller att någon intager viss tjänsteställning, innehar viss kompetens eller rättsligen är behörig att företräda annan. Han bör tillika, när så sko kan, åtaga sig att bestyrka riktigheten av översättningar. Notarius publicus är behörig att jämväl utom staden verkställa förrättning, som härförut angivits. För varje notarius publicus skall finnas en ersättare (biträdande notarius publicus). Biträdande notarius publicus förordnas av överståthållarämbetet för en tid av tre år. — Vid tillsättning av sådan tjänst skall iakttagas att, innan handels- och sjöfartsnämnden avgiver yttrande, tillfälle skall beredas vederbörande notarius publicus att yttra sig i ärendet.

I vissa fall kan även tillfällig vikarie för notarius publicus eller biträdande notarius publicus förordnas.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Stadga. K. stadga 18 maj 1945 om notarius publicus (Kf 1945: nr 56).

Notarii publici.

Blanc, I. C. E.; Smålandsgatan 12 (vid Norrmalmstorg), 4 tr., Sth C; t. 23 42 85 (växel), 10 49 27; expeditionstid: 9,30—12, 13—16, lördagar 9—13. Bitr. notarius publicus: Öhman, A. R.

Östberg, C. A.; Drottninggatan 18, Sth C; t. 10 43 04, 11 34 81; expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Bendz, E. T.

Flodin, H. A. A.; Brunkebergstorg 15, Sth C; t. 10 17 71 (expeditionen), 10 16 81 (personligen); expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Kriström, A. H. N.

Steuch, B. A. A. M.; Västra Trädgårdsgatan 4 B, Sth C; t. 10 14 06 (expeditionen), 10 14 07 (personligen); expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Söderén, C.-O.

Dispaschör.

Dispaschör har att på begäran verkställa utredning och fördelning av gemensamt haveri, varmed enligt 187 § sjölagen förstås skada, som till räddning ur en fartyg och last gemensamt hotande fara med avsikt tillfogas fartyg eller last, ävensom all annan uppföring, som göres för sådant ändamål, samt skada och kostnad, som välles eller uppkommer till följd av dylik åtgärd. Gemensamt haveri skall enligt vissa i sjölagen närmare angivna grunder gäldas av fartyg, frakt och last i förhållande till varderas värde. Enligt 218 § sjölagen skall även utredning och fördelning av i nämnda lagrum omnämnt s. k. enskilt haveri verkställas av dispaschör, om någon, som har del i haveriet, påfordrar detta. Dessutom har dispaschör enligt lag den 8 april 1927 om dispaschörs befattning med försäkringstvister att, om tvist uppstår angående ersättningsskyldighet, som på grund av avtal om sjöförsäkring eller återförsäkring av sådan försäkring må åligga försäkringsgivare, härom avgiva yttrande. Slutligen tillkommer dispaschören viss befattning med bestämmande av s. k. distansfrakt samt redaransvarets begränsning. Dispaschörens å tjänstens vägnar avgivna utlåtande kallas dispasch, och, om detta utlåtande ej inom viss tid överklagas, vinner det laga kraft och blir för parterna bindande.

Enligt stadgan angående dispaschörsväsendet den 10 november 1911 med däri ingångna k. kung. den 2 juni 1933 vidtagna ändringar

skall i vardera av städerna Stockholm och Göteborg finnas anställd en dispaschör med visst bestämt tjänstgöringsområde. I vardera av nämnda städer skall tillika anställas en dispaschörsassistent. Dispaschör tillsättes av konungen och dispaschörsassistent förordnas för en tid av två år i sänder av magistraten i staden. För behörighet att söka dispaschörs- eller dispaschörsassistentbefattning erfordras bl. a. att hava fullgjort vad för behörighet att utöva domarämbetet är föreskrivet. Magistraten i staden är den myndighet, under vilken dispaschör och dispaschörsassistent lyda i och för tjänsten, varjämte handels- och sjöfartsnämnden äger att övervaka dispaschörs tjänsteutövning. Dispaschör åtnjuter arvode för de av honom upprättade dispascher enligt av k. m:t utfärdad taxa.

Författningar. K. stadga 10 nov. 1911 ang. dispaschörsväsendet, med ändr. (Kf 1911: nr 71, SFS 1933: nr 338). Lag 8 april 1927 om dispaschörs befattning med försäkringstvister. Sjölagen 12 juni 1891, 129, 213, 214, 215, 218, 261, 326, 329, 330 §§. Taxa på arvode åt dispaschörer, utfärdad av k. m:t 19 jan. 1883.

Dispaschör.

Hasselrot, P. G.; Slussplan 5, 2 tr., Sth C: 9—12, 13—16 (lördagar 9—13); t. 11 36 44, 21 53 45 (personligen).

Dispaschörsassistent.

Krook, K. N. E.

Stockholms stads hemvärnsnämnd.

Hemvärnsnämnden.

Adress och mottagningstid: se nedan under ordföranden och sekreteraren.

De första bestämmelserna om hemvärdet tillkommo genom en k. kung. den 31 maj 1940.

Hemvärdet, som utgör en del av armén, består enligt nu gällande k. kung. den 30 juni 1947 om hemvärdets organisation och uppgifter m. m. (hemvärnskungörelsen) av militärt organiserade, på frivillighetens väg rekryterade förband, vilkas främsta uppgift är att verka för det omedelbara skyddet av den egna hemorten och arbetsplatsen. Hemvärdet indelas med hänsyn till sina uppgifter i allmänt hemvärn och driftvärn. Allmänna hemvärdet verkar för det omedelbara skyddet av den egna hemorten och driftvärdet för det omedelbara skyddet av statliga eller kommunala myndigheters eller enskilda företags egna anläggningar och arbeten. För allmänna hemvärdets organiserande indelas försvarsområdena i hemvärnskretsar. Hemvärnskretsarna indelas i hemvärnsområden. Den omedelbara ledningen av allmänna hemvärdet utövas inom varje hemvärnsområde av en hemvärnschef, vilken i vad avser organisationen och utbildningen närmast är underställd kretshemvärnschefen. I övrigt lyder han i militärt hänseende under försvarsområdesbefälhavaren. Under hemvärnschefen lyder hemvärnspersonalen inom hemvärnsområdet. Hemvärdets personal utgöres av hemvärnsmän, extra hemvärnsmän och hemvärnsrekryter, vilka vid tjänstgöring i driftvärdet benämnas driftvärnsmän, extra driftvärnsmän och driftvärnsrekryter samt av hemvärnsveteraner och musikhemvärnsmän. Till hemvärnsmän räknas jämväl allt hemvärnsbefäl.

Enligt hemvärnskungörelsen må förordnande för hemvärnschef samt för personal (hemvärnsmän, extra hemvärnsmän och hemvärnsrekryter), som icke förut tillhör hemvärdet, icke utfärdas, förrän vederbörande hemortskommun lämnats tillfälle att yttra sig över deras allmänna lämplighet för uppgiften. Ej heller må med visst undantag antagning av driftvärnsmän (extra driftvärnsmän och driftvärnsrekryter) ske, förrän vederbörande hemortskommun lämnats tillfälle yttra sig i ärendet. Dylikt yttrande må avgivas antingen av kommunens styrelse eller ock av särskild nämnd, som må hava för ändamålet särskilt tillsatts, eller av annan kommunal myndighet, åt vilken kommun må hava uppdragit handläggningen av sådana

frågor. Sådant kommunalt organ har rätt att utse högst två representanter i den av hemvärnsområdets samtliga hemvärnsmän och extra hemvärnsmän utsedda förtroendenämnden.

Stadsfullmäktige beslöt den 28 juni 1940 att utse en särskild nämnd, *Stockholms stads hemvärnsnämnd*. Nämnden består enligt samma beslut av fem för ett år valda ledamöter. Ordförande och vice ordförande utses årligen inom nämnden.

Då hemvärdet utgör en del av försvaret, har det principiellt ansetts ankomma på kronan att bestrida de kostnader, som äro oundgängliga för att hemvärdet skall kunna erhålla en effektiv organisation. Stadsfullmäktige hava dock ansett sig böra lämna bidrag till lokalkostnader m. m.

Författningar. K. kung. 30 juni 1947 om hemvärdets organisation och uppgifter m. m. (SFS 1947: nr 673) (hemvärnskungörelsen), med ändr. (SFS 1953: nr 509).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 30 000 kr.

Hemvärnsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Abard, G. S., direktör; träffas Fastighetsaktiebolaget Socialen, Drottninggatan 27, Sth C; efter överenskommelse per tel. 21 52 08.

Vice ordförande.

Nilsson, F. V., förste kriminalassistent.

Övriga ledamöter.

Arpstedt, K. H., brandmästare, stadsfullm.

Norgren, B. R., köpman.

Tjernlund, T. E., kriminalassistent.

Sekreterare (2,184 kr.).

Calmfors, S. H., bitr. finanssekreterare (se sid. 125); träffas efter överenskommelse per tel. 54 05 00 (tjänsterum) eller 32 18 54 (bostad).

Revisorer.

Gemensamma för rätts- och polisdirektionen m. fl. (se sid. 64.)

Stockholms stads överförmyndarnämnd.

Överförmyndarnämnden.

Bergsgatan 52, 1 tr. (Pa: Fack, Sth 8); t. 54 16 40 (växel); expeditionstid: måndag—fredag 9,30—13,30, lördag 9,30—12; mottagningstid: för ledamöter måndag—fredag 10—12 och kanslichef dagligen 10—12.

För att giva effektivitet åt den rådet i Stockholm sedan gammalt åliggande skyldigheten att revidera förmyndarräkningar och förvalta arvsmedel inrättades genom k. förordning den 27 april 1667 i Stockholm en förmyndarkammare, vilken var förenad med justitiekollegiet ända till dettas upphörande år 1856.

Förmyndarkammaren bestod enligt senaste föreskrifter av borgmästaren såsom ordförande, och fyra assessorer. Samtliga dessa fem voro jämväl ledamöter av rådhusrättens förmynderskapsavdelning.

Tidigare förvaltade förmyndarkammaren vissa fonder, vilka utgjordes bl. a. av hos förmyndarkammaren för omyndiga samt frånvarande och okända arvingar insatta medel. Enligt k. brev den 24 november 1933 övertog drätselnämnden den 1 januari 1934 förvaltningen av dessa fondmedel (se sid. 146). I samband härmed bestämdes att kostnaderna för kammarens löner jämte övriga utgifter ävensom kammarens inkomster skulle uppföras å magistratens och rådhusrättens stat.

Sedan en av k. m:t den 12 februari 1951 tillkallad utredningsman, regeringsrådet Erik M. Kellberg, avgivit ett den 30 juni 1954 dagtecknat förslag till omorganisation av förmyndarkontrollen i Stockholm samt överstättällarämbetet remitterat ärendet till stadsfullmäktige för yttrande, beslötö fullmäktige den 20 december 1954 med vissa ändringar tillstyrka förslaget på sätt föredragande borgarrådet förordat (Utl. 1954: nr 410).

Den 17 juni 1955 utfärdades lag om ändring i 19 och 20 kap. föräldrabalken. Enligt denna lag skall fr. o. m. den 1 januari 1957 i Stockholm i stället för överförmyndare finnas en stadens nämnd, kallad *Stockholms stads överförmyndarnämnd*.

Stadskollegiet tillsatte den 24 november 1955 en kommitté för utredning av vissa spörsmål, sammanhängande med den av statsmakterna beslutade omläggningen av förmyndarkontrollen i

Stockholm. Sedan kommittén den 16 april 1956 avgivit betänkande med förslag i ärendet (Bih. 1956: nr 55) antogo stadsfullmäktige den 19 juni 1956 för sin del instruktion för överförmyndarnämnden samt särskilda föreskrifter för nämndens verksamhet m. m. Instruktionen fastställdes av överstättällarämbetet den 31 december 1956 och de särskilda föreskrifterna av k. m:t den 2 november 1956.

Överförmyndarnämnden, som trädde i verksamhet den 1 januari 1957, tillkommer att handhava förmyndarkontrollen i Stockholm enligt vad därom stadgas i gällande lagar och författningar. Det åligger nämnden dessutom att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Överförmyndarnämnden skall hava ett kansli med en chef, som även är föredragande.

Nämnden består av tre ledamöter jämte en ersättare för envar av dem, valda av stadsfullmäktige för fyra år. Nämnden utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande.

Till envar av ledamöterna i nämnden utgår ett årsarvode av 25,000 kr., varjämte till ersättarna i nämnden utgår arvode med 83: 35 kr. för varje tjänstgöringsdag.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och ersättare i nämnden för tiden t. o. m. den 31 december 1960 ägde rum den 15 oktober 1956.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads överförmyndarnämnd, fastställd av ÖA 31 december 1956 (Kf 1956: nr 58). Särskilda föreskrifter rörande verksamheten inom Stockholms stads överförmyndarnämnd, fastställda av k. m:t 2 nov. 1956 (Kf 1956: nr 59). Lag 17 juni 1955 om ändr. i 19 och 20 kap. föräldrabalken (Kf 1955: nr 36).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 437 500 kr.; inkomster: driftbudgeten 300 000 kr.

Överförmyndarnämndens ledamöter.

(För åren 1957—1960.)

Ordförande.

Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Vice ordförande.

Ljung, A. J. H., överförmyndare, stadsfullm.

Ledamot.

Erman, A. J. F. I., överförmyndare, stadsfullm.

Ersättare.¹⁾

Hjerne, K. G., direktör, stadsfullm.; Karlsson, G. Verner, stationsförman, stadsfullm.; Orre, O. S. W., direktör.

Sekreterare (2,500 kr.).

Gustafson, S. E. R., sekreterare (se sid. 151).

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola ersättarna inträda i följande ordning: för ordförande suppleanten Orre; för vice ordföranden suppleanten Karlsson; för ledamoten Erman suppleanten Hjerne.

Revisorer.

Gemensamma för rätts- och polisdirektionen m. fl. (se sid. 64).

Överförmyndarnämndens kansli.**Kanslichef (B 1).**

Nordqvist, B. R. B.

Revisorer.

Neuman, A. (24); Berenskiöld, G. B. (25,272 kr.); Jansson, U. H. (20).

Kontorsskrivare (9).

Horn, Astrid E. M.; Törnblom, E. Marianne; Olsson, M. Inga-Britt.

Tre kanslibiträden, en expeditjonsvakt, fyra kontorsbiträden.

Stockholms stads rätts- och polisdirektion.

Se sid. 63.